

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivárató példányok iránt csupán a bécsi es. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés félévvel és pontosan és jutányosan közöltetik.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések és előléptetések. Igénytelen észrevételek az ágostai hitvallásu egyetemes gyűlés választványának az egyházrendezést tárgyzó javaslatára. Tiszaugy: Igénytelen nézetek a Tiszavölgy könyvében írt szabályzasi költségbiztosítás körül. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Pozsega, Kőrösmegyék és Kővárvidék közgyűlése. Társulati élet: üzletes kivonata a nemzeti színház jövedelmei és kiadásainak 1846ki január 1től decemb. 31ig bezárólag; hála, inség.)

Külföld. (Amerika, Portugália, Spanyolország, Anglia, Franciaország, Poroszország, Görögország.)
Értesítő, gabonaár.

MAGYARORSZAG és ERDÉLY.

Őcs. s ap. kir. felsége hallerkői gróf Haller Ferencz titkos tanácsost és vezérornagyot sz. István magyar kir. rend. középkeresztyével díszesíteni; Wolffstein Józsefet a pesti k. egyetemnél mathesis tanítóját magyar okleveles nemességgel megajándékozni — Sebúrger János hazánkfiát pedig bécsi közkörh. aligazgatóját, második orvosává és cs. kir. val. kormányzati tanácsossá kinevezni legkegy. méltóztatott.

Őcs. s ap. kir. felsége báró Majthényi Izidort, Bars-megyei tsztelethelyi főjegyzőjét a' fiemei kormányzékhoz tszib. titoknokká, dr. Hahn Jánost pedig ideigl. cs. k. alconsullá Janinába, (Törökbanjában), kinevezni legkegy. méltóztatott.

Reinbold József bányászati pénztár-ellenőr bányáigazgatósági pénztárnokká, az így megüresült pénztár-ellenőrségre pedig Ertl Gusztáv dognácskai k. ércziskészlő-lén érdemesítve.

Fens. István cs. kir. főhg. kegyelméből ezredünk egy olly kincshez jutott, melyet a' mostani nemzedék — szent ereklyéül tisztelve — fog megőni és utódnak átadni! Értém a' boldog. dicső fenséges nádor ezredünkbeli egyenruháját, melyet fens. fia, az ide másolatban mellékelte levél. /' kíséretében, méltóságos ezredesünknek széki gróf Teleki Ádámnak elküldetni kegyeskedett. — Közlöm ezen körülményt, mert alkalom szolgál háladatunk kijelentésére, melyel mi — mindnyájan — kiknek szerencsénk van e' n e m e s ezredben szolgálni, az elhunyt nagy férfunak mindenkor tanusított kegyes pártolásaért tartozunk; mert valamint hazánkban alig van család, ugy köztünk egy sincs, ki nem részesült volna végtelen atyai gondoskodásának kifolyásában. Ő neki köszöni ezredünk felállítását, ő volt, ki azt eredetiségben fen tudta tartani, kinek ápoló kezei nemzetiségünket hazánkban fölélesztvén azt ezredünkben is támogatá's teremtett belőlünk egy — felséges fejedelmünknek igaz hódolattal és hűséggel szolgáló — tisztán magyar ezredet. — Emléke örök lesz közöttünk! — I. I. nádorhuszár főtiszt. — /' István főhg. levele magyarul így hangzik: „P r á g a május 3. 1847. Kedves ezredes ur! Ön szintugy tudja, mint én, hogy azon ezred, melynek parancsnokságával ő felsége, legkegyelmesh. császárunk önt ruházta fel, 1800d. évbani létesült boldogult atyámnak köszöni's ennek következtében „Nádor-huszárok“ névvel ékesített, egyszersmind elhatározottat, miszerint Magyarország időszerinti nádora ezen ezred tulajdonosa legyen. — Kegyletes tettek tartom e' szép's derék ezred és boldogult atyám emlékezte irányában, önnek kedves ezredes urfezzennel atyám teljes ezredesi egyenruháját olly megjegyzéssel küldeni: miszerint ő azt boldogult I. Ferencz őcs. kir. felsége emléke fölszenteltetékor (1846. jun. 16kán) következőleg igen nevezetes időpontban viselte utóljára! — Kívánom hogy e' derék ezred tisztikara imez egyenruhát tölem ajándékol fogadja el's azt örök időkre tisztelje mint emlékjelét azon férfunak, ki az ezrednek valóban jóakarója volt's minden egyednek jólétéről atyailag gondoskodott. — Kérem tehát önt kedves ezredes ur! hogy ez ajándékot véleménye szerint illőnek látszó módon, szállásán megőrizze's az ezred átadásával parancsnokságban utódjának akaratom nyilvánításával kézbesítse, miszerint az ezred időszerinti parancsnoka e' történeti emlék czélszerű megtartásáról gondoskodjék! — Örömmel veszem ez alkalmat, önt kedves ezr. ur! különösen tisztelem's nagyrabecsüléséről biztosítani, mellyel maradok jóakarója — István főherczeg s. k. Bp. H.

Igénytelen észrevételek az ágostai hitvallásu egyetemes gyűlés választványának az egyházrendezést tárgyzó javaslatára.)

Az esperességek rendezéséről szóló 7dik §ban ezen

*) Ezen tárgyatott értekezésnek első része a' „Jelenkor“ múlt évi 85ik számában jelent meg; folytatását azonban rendkívüli akadály miatt csak most adhatjuk. Szerk.

szónak: iskola elibe kell tenni: esperességi és kerületi, mert az 5. §. szerint csak ezek bírnak képviselői joggal, nem pedig a' helybeli elemi iskolák; ezek csak az egyes gyülekezetek intézetei, nem pedig külön önálló testületek, ezeknek tehát a' gyülekezettől külön vált szavazatot engedni nem lehet.

A' választás módjára nézve alkalmasint jobb lenne a' mostani módot megtartani, melly szerint minden gyülekezet előbb három kijelöltre szavaz. és azon három egyed, ki legtöbb szavazatot nyert, kijelölnek tekintetvén, ezek közül történik a' választás. Mert ha a' község-rendezésről szóló 8dik §ban előadott mód az esperességi hivatalokra is kiterjesztetik, előre látható, hogy a' dolog igen számos esetben második, hanem még harmadik szavazásra is fog kerülni. Ezen észrevétel kiterjed a' felsőbb hivatalokra nézve történendő választásokra is.

A' 8dik §ra két észrevétel van, első az, hogy az elnökség maga sem tudhat előre minden tárgyat, melly a' gyűlésen fel fog vétetni, mert némely tárgyak csak a' határnap kitűztése után, sőt sokszor csak gyűlés alatt merülhetnek fel. Azért a' §. ezen szavait: „a' felleendő tárgyakról tudósítani“ így kellene közelebbről körülírni: „a' felleendő nevezetesebb, és akkor már tudva levő tárgyakról tudósítani.“

Második észrevétel az, hogy ezen §ban már kimondatik azon elv, miszerint a' gyülekezetek képviselőiket a' szavazásra nézve meg nem köthetik. E' szerint hát a' képviselők utasításhoz nem kötött teljes hatalmu meghatalmazottak lesznek, mint az alsóbáz tagjai Angliában.

Nem kívánok itt azon általános, bár sokszor de koránsem kimerítőleg megvitatott kérdés fejtegetésébe bocsátkozni: vajjon jobb e' a' követeket utasítással ellátni vagy sem? Megis engedem, sőt erősen állítom, hogy a' hol bírói hatalom gyakoroltatik, ottan a' bírói szavazására nézve megkötni nem lehet, ha csak a' bírói hatalomnak egész fogalmát fenekesül felforgatni és megsemmisíteni nem kívánjuk. De az esperességi gyűlésekben nem bírói (ezek a' consistorium elibe tartoznak,) hanem administratívális tárgyak vétetnek fel, s már most kérdem: lehet e' egy egész gyülekezetet arra kötelezni, hogy egy egyedben h a t á r t a l a n bizodalmat helyezzen? Hátha ollyan egyedet nem talál, nem kell e' neki megengedni, hogy azt utasítás által kösse meg? Es nemde már a' k é p v i s e l ő fogalmában az foglaltatik, hogy a' képviselő nem magának, hanem megbízójának akaratajok szerint tartozik eljárni?

Ezen tekintet előtt elhatározónak látszik, és így a' gyülekezetek szabad akaratára kívánom bizatni: vajjon küldötteiket utasítással ellátni kívánják e' vagy sem? mi természetesen az előbbiek szerint csak a' körülevéltől már tudva levő nevezetesebb tárgyakról értendő, mert a' többi különben is a' követek belátására kell bízni.

A' 9dik §ban mondatik, hogy esperességi gyűlés évenként legalább is kétszer tartandó. Tudjuk, hogy az illy gyűlések költséggel járnak, ezekkel pedig nekünk úgyis szegény lutheránusoknak takarékosan bánunk illik. Tudjuk azt is, hogy a' kisebb esperességekben nem mindig találhatjuk felleendő tárgyat. Elég lesz tehát a' kétszer helyett, e g y s z e r tenni, minden lehető aggodalom különben is a' §. következő szavai által enyésztetvén el, hogy a' rendes gyűlés helyét's idejét a' gyűlés maga, a' rendkívüliét az elnökség határozza meg.

A' 17dik és 19dik § szerint az esperességi egyházi törvényszéknek (consistorium) csak egy elnöke volna. Miért nem kettő itt is, holott az alperesnek. ha p. o. lelkész, nagyon is érdekében feketik, hogy az elnöki székben is lelkész üljön, és megfordítva? Igaz hogy akkor párosan lesznek a' tagok, de hisz ha az esperesség elnökei egyszersmind a' consistorium elnökei, a' szavazatok egyenlősége esetében vagy itt is a' hivatalában idősebb elnök birhat eldöntő szavazattal, vagy pedig a' mi talán még jobban öszsefér a' humanitás elveivel, az alperest feloldozni kívánó párt tekintessék többségnek, mint hajdan Athenében, hol illy esetben feltették, hogy Athene istennő fejér golyót vetett a' vederbe, (votum Minervae, mi legyen itt közbevetőleg mondvá, épen nem az elnök eldöntő szavazattal jelentette, és így nálunk e' helyett hibásan használtatik.)

Azt, hogy mind a' fel- mind az alperesnek szabad legyen egy egyházi's egy világi tag ellen minden okadás nélkül kifogást tenni, nemesak nagyon helyeslem, hanem még azzal kívánom bővítettetni, hogy törvényes okadás m e l l e t t szabad legyen több tag ellen is kifogást tenni. Ellenben nem

könnyű átlátni, miért kellene akkor is, ha kifogás nem tételik, az ülnököknek vagy önként lemondaniok, vagy sors által kihuzatniok? Hadd maradjon akkor mind a' 8 tag, sőt kifogás esetében azok helyett, kik kifogás alá esnek, mindjárt mások választassanak; hiszen számosabb bíróban több garancia van, mint kisebb számuakban.

A' kerületek rendezéséről szóló 3dik §ra nézve, a' képviselők számát párosan kívánom választatni (2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 42, 44, 46, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 66, 68, 70, 72, 74, 76, 78, 80, 82, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 112, 114, 116, 118, 120, 122, 124, 126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224, 226, 228, 230, 232, 234, 236, 238, 240, 242, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 276, 278, 280, 282, 284, 286, 288, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304, 306, 308, 310, 312, 314, 316, 318, 320, 322, 324, 326, 328, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 342, 344, 346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 364, 366, 368, 370, 372, 374, 376, 378, 380, 382, 384, 386, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 400, 402, 404, 406, 408, 410, 412, 414, 416, 418, 420, 422, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440, 442, 444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460, 462, 464, 466, 468, 470, 472, 474, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502, 504, 506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522, 524, 526, 528, 530, 532, 534, 536, 538, 540, 542, 544, 546, 548, 550, 552, 554, 556, 558, 560, 562, 564, 566, 568, 570, 572, 574, 576, 578, 580, 582, 584, 586, 588, 590, 592, 594, 596, 598, 600, 602, 604, 606, 608, 610, 612, 614, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 628, 630, 632, 634, 636, 638, 640, 642, 644, 646, 648, 650, 652, 654, 656, 658, 660, 662, 664, 666, 668, 670, 672, 674, 676, 678, 680, 682, 684, 686, 688, 690, 692, 694, 696, 698, 700, 702, 704, 706, 708, 710, 712, 714, 716, 718, 720, 722, 724, 726, 728, 730, 732, 734, 736, 738, 740, 742, 744, 746, 748, 750, 752, 754, 756, 758, 760, 762, 764, 766, 768, 770, 772, 774, 776, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 790, 792, 794, 796, 798, 800, 802, 804, 806, 808, 810, 812, 814, 816, 818, 820, 822, 824, 826, 828, 830, 832, 834, 836, 838, 840, 842, 844, 846, 848, 850, 852, 854, 856, 858, 860, 862, 864, 866, 868, 870, 872, 874, 876, 878, 880, 882, 884, 886, 888, 890, 892, 894, 896, 898, 900, 902, 904, 906, 908, 910, 912, 914, 916, 918, 920, 922, 924, 926, 928, 930, 932, 934, 936, 938, 940, 942, 944, 946, 948, 950, 952, 954, 956, 958, 960, 962, 964, 966, 968, 970, 972, 974, 976, 978, 980, 982, 984, 986, 988, 990, 992, 994, 996, 998, 1000).

Az 5dik §ra: a' választás módjára nézve hivatkozom azokra, miket az esperességekről 7 §hoz mondtam, s ezeket ide is kiterjesztetni kívánom.

Az alperességekről 5dik § szerint a' kerületi iskolák már az alperességi gyűlésekben szavazattal bírnak, ha tehát az egyházkerületi gyűlésekben is azzal bírnának, akkor két helyütt szavaznának. Ezeknek küldötteit tehát vagy itt, vagy amott ki kell hagyni.

Vége ezen § szerint a' püspök (superintendens) és egyházkerületi felügyelő is csak hat évre választatnának; — de a' demokratiai elv az egész szerkezetben (és magában az egyházkerületi elnökök választásában is, mert ezek sem valamely felsőbb hatalom által nevezetnek ki, hanem szabadon választatnak) eléggé levén képviselve, érett megfontolást érdemel azon kérdés: vajjon nem kell e' valami á l l a n d ó elemet is benne megtartani?

Hiszen a' vármegyékben is van egy állandó hivatal, i. a' főispán, a' napi rendszerben is a' nap á 11. Kell e' szükségkép mindennek szüntelen forognia? Nem fognák e' korteskedések, személyeskedések egyházunkat nyugtalanítani, mellynek épen korszerű kifejlődésére előmenetel ugyan, de csendesség és béke is olly annyira szükséges? 's vajjon felérnek e' ezen veszélyek azon előnyökkel, mellyeket a' hat évi választástól reméllünk? Mind ezek olly kérdések, mellyeket higgadt kebellet meg kell fontolni, — félre tevén minden tekintet a' mostani személyekre, kik közül tán egyik vagy másik tetszésünket nem bírja; mert itt nem személyről hanem elvről vagyon szó.

A' 9dik §ra, t. i. a' kerületegyházi törvényszékére nézve hivatkozom azokra, miket az alperességi törvényszékéről mondtam. A' mennyiben pedig itt az is mondatik, hogy a' bírák elleni kifogásnak itt, mint fölébbviteli törvényszéknél, helye nincsen, megvallom, hogy ezen indokolás nyomatkát fel nem foghatom: hisz épen a' fölébbviteli törvényszéknek még nagyobb befolyása van, a' perlekedő sorsára mint az első bíróságúnak: 's vajjon mit használ az alperesnek az első bíró ellen tett kifogás, ha a' fölébbviteli törvényszéken olly bírák által itéltetik, kikhez bizodalma nem lehet?

Az egyetemi gyűlés rendezésére nézve más észrevételem nincsen mint az, hogy a' választások módjára és a' consistoriumok elnökségére nézve fölébb tett megjegyzéseket ide is kívánom kiterjeszteni. Mi a' papi rend nagyrésznének sokszor megpendített azon kívánságát illeti, hogy az egyetemes felügyelő mellé egyetemes superintendens, vagy a' superintendens legidősbike mint elnöktárs rendeltessék, — melly kívánatot a' most hivatalban levő méltóságos felügyelőnek nyilatkozatai sok embernek szemében talán nagyobb fontosságra emeltek, mintsem az valósággal bír, — az igénytelen nézetem az, hogy a' mostani felügyelő mint egyedüli elnök választatván meg, addig míg élni fog, (és a' jó Isten tartsa meg sokáig a' derék hazafit és protestant!) elnöktársról szó sem lehet. Idővel pedig, ha addig a' különféle nézetek másként ki nem örölnődnek, és az egyház belbékéjének fentartása kívánni fogja, hagyján! választassék egy papi elnöktárs is, bár annak szükségét át nem látom: mert más részről azt sem látom által: miért derogálna az egyetemes felügyelőnek, elnöki székét a' superintendens legidősbikével megosztani, holott a' kerületi és esperességi felügyelőknek nem derogál a' superintendens és esperessel együtt elnökölni.

Berekesztésül szabad legyen véleményemet egy olly dologról kimondanom, melly már több helyütt vitatkozástárgya lett: értem azon kérdést: vajjon azon egyedeknek, kik nem képviselők, a' tanácskozó és javaslo szavazatot megengedhetni e' v. sem? megvallom nagy örömmel olvastam a' választványi javaslat indokolásában, hogy a' gyűlésbe mindenkinek nemesak szabad legyen a' bemenet, sőt minthogy a' jó tanács akárkítől származzék is, mindig jó marad, tanácskozó és javaslo szavazattal is bírjon, eldöntőtől mindazonáltal csak a' képviselők.

A' nyilvánosság mindenjónak anyja és mennél több értelmiség van valamely gyűlésben, annál jobb: azon társaság tehát, mely az értelmiség hatását gátolja, maga magának árt.

Ezen vélemény ellen csak kettőt hallottam felhozni: 1ször Hogyha mindenkinek megengedtetik a' szólás, a' gyűlések lármásak lesznek, és mindig azon egyedek fognak határozni, kik a' gyűlés helyén laknak, mivel ezek rendszerint legszamosabban lesznek jelen.

2ször Hogy mindenkinek úgyis szabad levén a' helybeli gyűlekezetekben szólni, sőt szavazni is, nem szükséges hogy az esperességi, kerületi és egyetemes gyűlésekben is szólhasson.

Az elsón igen könnyű segíteni azon igen egyszerű rendszabály által, hogy ha a' discussio befejeztése után csak egy képviselő kívánja is a' szavazást, akkor az elnökség a' többséget szavazás nélkül ki ne mondhasa; így a' képviselők fogják eldönteni a' dolgot, mivel egyedül ők bírnak eldöntő szavazattal. Egyébiránt nem lármázás, hanem csak szólásszabadságról lévén, szó az idomtalan lármát az elnökség könnyen zabolázhajta.

A' második ok csak úgy nyomna valamit, ha a' helybeli gyűlekezetekben mindig a' jobb tanács győzne. De lehet é ezt állítani vagy általánosan csak remélni is? És ha remélni nem lehet, — ha megtörténhetik, és sokszor meg is fog történni, hogy az egyesnek jobb tanácsa a' helybeli gyűlekezeten megbukik, és a' rosszabb győz: nemde magának árt a' társaság, ha ama jó tanácsadót megfosztja minden alkalmától, hogy tanácsát más helyütt is, p. o. az esperességi, kerületi vagy egyetemes gyűlésben előadhassa, hol az talán épen azért fog győzni, mivel ott értelmesebb, és oly emberek ülnek, kiknek látókora továbbra terjed mint a' helybeli gyűlekezeten szavazó többségé. Nincstársaság a' világon, mely oly bőségében volna az értelmiségnek, hogy annak egy részét mint fölöslegest elhanyagolná. Vagy jó az, mit a' szóló mond, s akkor kár ki nem hallgatni, vagy rossz, és akkor az eldöntő szavazatu képviselőkre nem fog hatni, hanem nyom nélkül elhangzani. Fabricey Sámuel.

TISZAÜGY.

Igénytelen nézetek a' Tiszavölgy könyvébe írt szabályzati költségbiztosítás körül. *)

Előttünk fekszik a' Tiszavölgy könyve s abból azt olvassuk, hogy a' Tisza és kapcsolatban levő folyók szabályoztatása minden idegen kölcsön nélkül véghez vihető és a' társulati pénztár elegendő jövedelmét teendik az önként belajstromzott, és a' be nem lajstromzott, de bíró által kifejlesztett birtokok utáni folytonos befizetések és fizetésesek 1) sőt C) alatt még jobb jövedő jósoltatik a' társulati pénztárnak, ha minél csekélyebb buzgósággal járulnak az illető birtokosok a' belajstromoztatáshoz, mert míg a' belajstromzottak négyszerre fizetik az egy egy forintot minden holdtól, addig a' bíróilag belajstromzottakon egyszerre és pedig foglalással megvétetik az egy forint, következőleg a' mennyi pénzösszeget amazoktól négy év alatt kap a' pénztár, imezektől egy év alatt veszi azt rendelkezése alá. 2)

Szabadjon ezen pénztári biztosítékok sajátját avatatlantollal, s igénytelen nyomtatékkal, csupán közéletből merített tapasztalat és természetes okoskodás szempontjából taglalás alá venni. Hisz mindenkitől azt hallja az ember e' téren, hogy avatatlantollal, ugyanazért a' tárgy fontossága nem pedig az író neve érdemelje meg a' közönség figyelmét. 3)

Vegyük hát elsőben gondolóra egyesek buzgóságát, mellyszerint önként belajstromoztatván ár-járta birtokaikat, s a' részleges kötelezvényeket most előre csupán egy forinttal egy holdtól kiadják, mennyiben várhat ezen buzgóságtól sikert a' társulati pénztár? —

Hogy ilyen buzgóság melegítse fel a' minél ke-

*) A' t. szerkesztőség szivességéből észrevételeimet ezennel megteszem, hogy ezen igénytelen nézetek fölött formális polemikába bocsátkozni ne kénytelenítsem. B.

1) Ezt értekező ur úgy magyarázhatta csak ki a' Tiszavölgy könyvéből, mint kimagyarázhatónak hitte nem egy a' szt íráshól azt, hogy nincs lsten; mert meg van ugyan írva a' C) alatu véleményben, hogy „s a' munkáltatás foly minden kölcsön nélkül” — de ez nem az egész társulat, hanem egyes vizszerkezet irányában mondatik, mely ha nem akarna önként dolgoztatni, el fogja védmunkálatit végezni a' szomszéd vidék, mellynek érdeke ezt kívánja, természetesen a' dolgoztatni nem akarónak költségén a' nélkül, hogy azon saját hasznát át nem látó vidék a' társulattól kölcsönt kapna. Kérem tehát értekező urat, a' Tiszavölgy könyvét figyelmesebben méltóztassék elolvasni, s a' kölcsön nélküli szabályoztatást így magyarázni. — B.

2) Igen természetes, mert talán csak ért. ur nem látja által az, hogy a' törvény fölhatalmazást ad az egész öszvegnak elorei beszédhetésére, s azt hiszem, hogy hol többet is megengednek, kevesebbet megelégedni szabad. — B.

3) Tessék; csak engedje meg ért. ur — s ezt loyaltitástól e' svárom — hogy megjegyzéseimet szintolly modorban tesse meg, millyenel értekezése az ügyet megtámadja B.

vésbbé vállalkozó, s annál kevésbbé kitarító szellemű magyar kebelt, szükséges ahoz:

a) Teljes meggyőződés a' részben, hogy a' czélba vett szabályozás valóságga lehet, hogy az emberi erőt nem felülmuló munka, és így abból ha reája most s előre nem is, de kedves övéire bizonyos haszon háramlandik.

b) Szigorú számvetés minmagunkkal: vajjon ha a' szabályozás valódi lehetőségét teljes hittel híve is, van é s lesz é módunk eddig i kiadásaink mellett meggyőzni ezen új költséget? 4)

Mi az első kelleket illeti: természete a' magyarnak, az igaz, hogy könnyen hisz, és kárán tanul. Sok dologban s nagy vállalatoknál nem kell egyéb mint tekintélyes igaztó, indító és vezér, és akad követő akárhány; de részint azért, mivel sok illy indítványnál s vállalatoknál többnyire nem úgy ütött ki a' siker, a' mint eleve jövedőltetett; részint azért, mert már nagyon elszegényedtünk, s csak kevés van, kinek jövedelme elég volna kiadásait megbírni, bizony csak valljuk meg, többen mint kevesebben a' miveltek közül is, habár száz pcent haszonnal biztattatnak is, még is gondolkoznak előbb, s a' mint a' víz alatt heverő tárgy felől nyilatkoznak, többnyire lehetetlennek tartják a' vizek sikeres szabályoztatását. 5) Hát ha még kevésbbé miveltek, az egyszerű magyar gazdákat hallgatjuk, ezeknek oly velök született s ugyanazért tölük semmi tekintélyvel el nem vonható gondolatjok s meggyőződésük van a' vizről, hogy azt mint elementumot, emberi erőnek maga iránya és kedve szerint szabályozni, korlátozni nem lehet. Jelesen 10r mingyárt kis iskolás korában, és így az isméret világára lett születésekor azt tanulta meg a' gyermek, hogy a' földnek két része van: száraz, és víz, s hogy a' víz két annyi helyet foglal el, mint a' száraz. Ezen tanulmány szent írás gyanánt forrván a' gyermek szívévéhez, — mert azt is, ezt is, és épen egyszerre nyomtatásból tanulta, és tanította, kik őt csalni nem akarták — okadatosan így magyarázták, 6) együtt élt és élend az vele ifjú, férfi és agg korában, egész a' sírig. Innen, midőn vízszabályozásról hall említést s értesül az illyen, hogy öszsze is gyülekeznek a' felett s társulatok alakulnak emberekből, kik azt megkísérteni akarják, így okoskodik magában:

2or Olvastam a' historióból, hogy Egyiptus egykori uralkodója Méris 7) a' Nilus áradásának befogadására egy nagy tavat ásott, és ez az uralkodó nevével Mérisnek neveztetett; ha a' tó olly terjedelmes és mély vala hogy a' Nilus árját befogadni elégséges volt, természetes lón a' szabályozás; de az is természetes, hogy az az előtti ártér helyett más földet, a' tó helyét kelle vala elfoglalni. Ért é aztán czélt ezen tóval amaz egyiptusi vidék, és pedig hosszas időre? azt az egyszerű magyar gazda nem tudja, hanem még is a' Nilus iszapos természetéből okoskodva azt hiszi, hogy nem ért, mert ama tó is beiszapoltatott idővel, ha nem tisztogatták szüntelen, és az ár terjedt úgy mint hajdanában. 8) Sőt tisztogatták legyen bár szüntelen, de ki, és melly nép vethet gátat a' természet erejének? ki parancsolhat a' felhőknek, hogy eddig esőzzenek és tovább ne, kinek szavára hallgatnak a' felzúdult hullámok, eddig hánykodjanak, s ne tovább, s itt a' part ellenálljon felhaborodott habjaiknak? ah bizonyly illy hatalom nem adatott embernek, következőleg ollyanba fogni, minek erejét, terjedelmét, ne továbbját senki meg nem határozhatja, csak bizonytalan kísérlet, de nem csalhatlan mérnöki számítás kétszerkettője lehet, a' mint némelyek állítani szeretik. 9)

*) A' harmadikat kifejejtette a' megtámadó ur, t. i. c) Szilárd akarattal s némi önmegtagadással párosult hazaszeretet, mely csupán provincialis érdekek miatt, ezen az egész hazára jótékonyan ható ügyet ellenségesnek nem tekinti. B.

5) Ezt értekező urtól hallom először: — vajlja meg csak őszintén: úgy é nem volt Hollandiában? de aig is olvasott ezen országról alaposan írott könyveket? Vagy tán még a' Sárvizről sem hallott talán életében valamit; sőt úgy látom, Pa-leocapa véleményét sem olvasta el, — ez nagy kár, kivált ollyanra nézve, ki a' Tiszánál érdekelve van, s ki az egész vállalat ellen felszólal — holott annak 72d. lapján meg van említve mint ismeretes tény hogy: hasznát vehetvén más n e m z e t e k t a p a s z t a l á s á n a k; tehát már más nemzetek szabályoztak, s pedig sikeresen szabályoztak ám. B.

6) E' szerint tehát Magyarországon akkor volna normalis állapotban, ha két harmadát a' Tisza elborítaná, nemde? — Köszönöm alássan. B.

7) Nem Méris, hanem Moeris; nem kell a' historiói neveket elrontani. B.

8) Roszszul emlékezik ért. ur a' historióra, igen roszszul, mert különben tudná azt, hogy ama tó nem ásott egészen emberi kezek által, hanem csak szabályoztatott; mint hogy az elején inkább egy a' természet által alkotott. s a' Nilus kiöntései által táplált tó volt, mely Arsinoé vidékének mély fekvése miatt támadt, s csak később Moeris által szabályoztatott s tételtt azzá, mit ért. ur tagad, t. i. valóságos áldásává a' vidéknek, mert nemcsak a' fayumi rónának, hanem közép Egyiptus egy részének termékenységét is biztosította; tehát értek vele czélt mindenestire. Kérem ennél fogva azért által olvasott historiókat illyformán kijavítani. — B.

9) Hogy a' historióból vett ért. ur a' Tiszaszabályozás ellen argumentumot, azt már láttam, de hogy a' biblái és Pa-

A' számok csalhatlanok, az igaz, mert hisz miben is csalhatlanak ők, velök és általok ki leheté számítani ama híres embernek, ki azt mutató meg, hogy ha egy pontot találhatna, magát a' földet volna képes kifordítani sarkából. Igen ám, de nem volt és nincs ollyan pont. Így van a' szám a' mérnökkel is, ők is de mások is ki tudják azt számítani, hogy ha, felteszem, a' Bodrog néhol 7, másutt 9, másutt ismét négy mérföld szélességre kiönt, és pedig az áradat magassága egy helyen két, más helyen 1, harmadik helyen fölláb, tehát millyen szélességű és magasságu két gát közé lehet azt beszorítani. Amde ki tagadhatja, hogy itten bizonyos ne-továbbra van a' számítás alapítva, jelesen ekkor így öntött ki, tehát ezt illyen mederbe szoríthatni? azonban kilépett szövetségre az elemek hatalmával, ki alkudott meg a' természet erejével, hogy midőn őt hat tized alatt illy mértékben árasztotta meg a' vizeket, a' hetedikben el ne borítsa ama mérnökség-számította töltéseket, gátakat, vagy épen hegyeket is, s helyökre se ismerjen többé a' kiszámításának csalhatlanságot tulajdonító művezető. Így okoskodik magyar gazdáink legtöbbször, és így benne a' szabályozáshoz megkívántató legelső kelleket, nevezetesen hogy ő azt lehetőnek higye, felbuzdíttani, ám próbálja valaki. 10)

De hisz azzal is lehetne még a' szabályozási ügynek megnyerni az illetőket, mondhatják némelyek, hogy nem ollyan szabályozást kell érteni, mely által minden víztől örökre megszabadíttatnak a' víz-járta helyek, hanem csak ollyat, mely a' kisebb, középszerű, szóval nem a' lehető legnagyobb ár ellen biztosítandja a' birtokosokat, és pedig ezt elérhetni töltések s átvágások által, jelesen a' töltések és eszközöndi, hogy mi hamar ki ne csapjanak az anyafolyók, az átvágásokkal pedig sebesebb folyás adatik a' vizek, mi hamarabb lefolyván, egyik áradás a' másikat ott nem éri.

Erre a' vízkörnyéki tapasztalás azt feleli: tétessenek bár illy zártöltések és gyorsabb egyenes lefolyást eszközö átvágások a' Tisza, Bodrog sat. hosszában a' Dunág, lefutand akkor a' víz meglehet az egész Bodrog hosszán át, sőt a' Tisza egy részeig is, de maga a' Duna is szinte megtelevén, s olly sebességgel alá nem folyhatván, minővel a' belé rohanó vizektől szaporíttatik, csakugyan visszatarolatik a' sebesen neki vitt vizek nagy része, mert hisz természetes, hogy korlátlanul megszabadabban folyhatván a' víz, midőn mostani helyzetetökben folyóink kiáradnak, néhol hat hét mérföldnyi tér-szélességen is veszik folyásukat s a' Tisza sem elégedvén meg a' tokaji szorossal, nemcsak a' rakamazi holt Tiszát, és ottani talán tizenhárom hid alját tölti be úgy-szólván egy másik Tiszával, hanem terjed a' meddig akar, és így tetszése szerinti szélességen folyhatna egész bátorsággal, és foly is az áradat szélességében mindenütt, és néha még félven át sem fér rendes medrébe, mert alább visszatarolátván, és így olly mértékű befogadója, mint szaporítója nem levén, ez okozza ama panaszt, mellyel a' vidék telve van. 11)

Már most a' tervezett szabályozással szabaduljon meg, felteszem, a' Toplya, Ondova, Bodrog stb kis folyó, és talán a' Tisza egy része mentiben eső vidék, mit nyert az ország? azt, hogy ezen vidék helyett egy talán sokkal nagyobb tiszai vidék jutand a' Bodrogköz mostani sorsára; már pedig a' mit magunktól eltávolítani ohajunk, azt más nyakára tolni nem keresztlyenség. Vagy utasítsuk oda alsóbb vidékű atyánkfiait, hogy ők is szabályozzanak, és akkor az aldunaiak szenvedendnek, mert maga a' tenger is valamint mérsékelve fogadja magába a' folyókat, úgy a' mérték fölötti megrohanást bizonyos a' visszatarolással boszulja meg. 12)

leocapa véleményét olvasta vagy jól olvasta legyen, abban, engedelmével, csakugyan kételkedem. Mert ha az utólsót olvasta volna, annak 41. lapján azon meggyőződésre akadhatott, hogy létezik egy pont, mellynél a' természetnek a' víz-öntől egész mostanig tartó folyamánál fogva, a' víz magassabba nem emelkedik, s hogy e' pont nem olly magas, hogy azt töltésekkel meghaladni ne lehetne. Ennél fogva ért. ur víz-önt feltételez, és innen látszik, hogy a' biblái nem jól tanulna meg, miután Mózes I. könyv, 8 fej. 21k versében megvan írva a' vízözönről: „és nem fogok minden élő lelket megbüntetni, mint tevék.” — B.

10) Ezen egész lamentatióból csak az tűnik ki, hogy ért. ur előtt 2x2=4 relativ igazság, előttem pedig absolut. B.

11) Ugyan kérem: mit ért itt a' befogadó alatt? — talán a' Dunát? a' propos! nem vette észre Tokajnál még a' tenger dagályát és apályát? B.

12) Kérem ezen argumentum a' szabályozás mellett szól, s reményeket nyujt, hogy Anglia és Franciaország aránylag a' tiszaszabályozási költségekben részesülni fognak; az ok nagyon természetes, miután a' physikából tudjuk, hogy a' víz nyomása részeinek sikamlóssága miatt mindenfelé egyformán hat, tehát a' fekete tenger — ért. urnak igénytelen nézetei szerint — majd nem lesz képes a' szabályozás által levezetett víztömeget magába foglalni, többi közt a' Bosporuson is ki-nyomul a' víz a' földközi tengerbe, s biztat a' remény, hogy e' víztömeg a' suez földszoros körösztül törvén után nyit a' vörös tengerbe, mi az angolok és francziáknak nem csekély hasznót hozna, s megis vagyok győződve, hogy a' rájuk e-

Végre azt is mondhatják és méltán az illetők, hogy hiszen a viz szabályozás eszméje magában a Bodrog, Tisza stb. vidékben született és elsőbb ezen vidék emberei magok tanácskoztak, majd társulatokat alakítván s a dolog ennyire, azaz a fizetés jutását magok eszközölvén, többé már itt az ügynek megnyeréséről szó sem lehet? (13)

Hisz úgy látszik, mintha a dolog ekként volna, de mint előbb érintém, természetesen a magyarnak tanácskoznia, összeülni, és kivált áldomást inni. Mig a szabályozási ügy tanácskozási tárgy volt, a mit ismét a sok sopánykodás és más körülmények idéztek elő, addig csak akadt egy kettő, a ki öszszegyült, majd kegyes kormányunk atyai szívéhez is eljutván ezen baj s annak orvoslása iránt lépést tevén s a haza legközebb szereteti férfiak alkalmazván ehez, annak látására, de nem az ügy iránti részvételtől buzdítva, tudott a nép; majd eltávoztván körünkől, és a dolog társulati térre esvén a részeken vissza, már alig lehetett ülést itt ott alakítani, majd ismét a központihoz követséget küldeni kelletvén, alig alig lehetett néhányat megnyerni, hát most midőn már nincs egyéb hátra, mint a kinek hivatal nem jutott, más kinézés után látni, és fizetni, (14) bizony bizony hazudtoljon meg a következés, de nem sok önkéntes belajstromoztatóra és fizetőre számíthatni, és így a központi pénztár jövedelmének első rovata az önkéntes belajstromoztatók fizetése, minél kevésbé hátrithatandja el az idegen kölcsönt, vagy más intézkedést. (15)

Mi a második kelleket, t. i. a magunkkal szigorú számvetést illeti, — meg van írva: ki tornyot akar építeni, üljön le, és számítsa fel pénzét; ki jóságot akar szerezni, gondolja meg: van e rá pénze s ha nincs, van e hitele s ha van — minthogy kamat nélkül pénzt senki sem ad, győzi e annak kamatját, vagy ha talán még is kamat nélkül kapna, magát a tőkét részenként bírja e fizetni pontosan? Ha tehát ugy mutat a magunkkal számvetés, hogy eddigi javaink jövedelme meggyőzi kiadásunkat s ha a szerzendő jóság behozand annyit, mennyi a reá fordítandó költségen fölüli adósságfaragásra kívánatik, akkor kölcsönvenni kell pénzt, és megszerezni a jóságot.

A vizszabályozással nyerni o hajtott földek részint olyanok, melyeket használni akarván, jó remény fejében beveti, de a viz azután sepevén el, még azonkívül hogy semmi hasznot nem adtak, más jövedelmét is emésztik. Es így az első rendű földbirtokosoknak a részben kell magokkal tisztába jóniök: ha vajjon más jövedelmekből telik e ezen haszonvehetlen földek jó remény fejébeni hasznosítására kívántató költség? A második rendű földek birtokosai pedig arra figyeljenek, ha az eddig más jövedelmekből ide fordított koczkatetés helyett győznek e még szabályozási költséget fizetni, és így a két állapot végső eredményben csakugyan a fizethetés körül forog.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Nyilatkozat Mátyás fiára. Szigligeti Mátyás fia tartalmát olvasván, nem csekély megütközésemre sok hasonlatosságot találtam benne. „C o r v i n“ (Mátyás fia) cz. dramámmal — melyet két év előtt az 1846 ik évi pályajutalomra írtam s azóta a színház könyvtárában van — s később írt „Törvénytelen vér“ (mely szinte fél év óta a színházban van) című színdarabommal. Addig is, míg e tárgyról bővebb tudomást szerezhettek, szükségesnek láttam ezt kinyilatkoztatni. O-Becse, máj. 25. 1847. Hia dor.

sendő aránylagos költséget szivesebben meg fogják fizetni, mint ért. ur. B.

(13) Dehogy mondhatják ezt méltán. Sőt igen sok embert, ki egyébaránt még mindig mérsékeltbb ellenszenvvel gondolkodik ez ügy felől mint ért. ur., kell az ügynek megnyerni. Különbben ezen cukor-burkolat alatt keserű mandula rejlik s az egész méltányos állítás nem egyéb, mint „Te központi választvány szerezz pénzt, szabályozd a Tiszát s a vizszafizetést csak bizd ránk, hisz mi tanácskoztunk;“ — mit gondol ért. ur., ha mindenki úgy tekintené az ügyet mint ön, mikor fizettének az a kölcsön vissza? B.

(14) Es az ügy ellen agítálni, nemde? B.

(15) Főlebb megmondottam már, hogy az egész Tiszavölgy könyvéből ki nem magyarázható az, mintha a társulat a kölcsönről egészen le akarna mondani, mert a dolog természetében fekszik, hogy ha dolgoztatni akar a társulat, ahoz pénz is kell; de arra addig várakozni nem lehet míg az egyes belajstromoztattóktól, vagy a nádori bíróság ítélete folytán a be nem lajstromoztattóktól is fog a központi pénztárba pénz jöni, nincs tehát egyéb mód mint kölcsönvenni. De azt meg senki, ki viszonyainkat ismeri, kívánatosnak találni nem fogja, hogy az egész szabályozásra kellő pénzt kölcsön vegye a társulat. s a kamatokat külföldre fizesse, holott azok, ha az illetőktől elegendő pénz jö be, az országban maradnak s nem csekély pénzmennyiség gazdálkodtatik meg; minélfogva arról kellett gondoskodni a társulatnak, hogy önéreje is támaszkodhassék, s a gyámság alól valahára kiszabaduljon, főleg pedig hogy hitelt szilárdítsa, mit a véleményező alválasztvány legbiztosabban C) alatti véleménye életbeléptetésével gondol elérhetni. Azután meg nem hiszem, hogy ért. ur azon kecsgeztető illúsióban élne, mintha a kölcsön kapott pénzt visszafizetni nem is kellene; s ha ezt nem hiszi, mit felteszek fölére, akkor kérem, mondjon kényelmesebb módot a pénz-beszerezésre és befizetésre, mint az önkéntes belajstromzás, és hódolni fogok finansialis tudományának, B.

A magyar nevelési társulat a maga eszmecseréj öszszjöveteleit jövő június hónapban is a szokott helyen, és időkor fogja tartani; melyre az illető rendes tagokon kívül szinte minden ügybarát is tisztelettel meghívatik. Pest, majus 29 én 1847. Az elnökség rendeletéből. Kronperger Antal titkár által.

(Kik a magyar nemzetiség legerősebb terjesztői? Törhetné rajta akarki fejét, míg kitalálna. — Tán a tanítók? nem azok... Hát az újságírók? Azok sem... Vagy tán a pesti polgárság? — Még az sem... Úgy hát senki más, mint a váltóüggyvédék, legalább orthographiája szempontból? A félvilágrt sem az ügyvédék... Kik tehát? A dajkák. Több érdem családót, van szerencsénk ismét, melyek olly tösgyökeres németek voltak, mint — mint maga a Szépirodalmi Szemle, s egyszer csak azon vették észre magukat: hogy nolens volens észrevétlenül megmagyarultak. Es ez történt a dajkák által. Mert hála embernevelési rendszerünk azon oldalának, mely által az apró gyermekek jobban megszokják, vagy merjük kimondani: jobban megszeretik dajkáikat, mint szüléiket, levén ezen dajkák többnyire a legpántlikásabb hajú magyar némberek; ekép a szegény magyar nyelv fiakon és leányokon keresztül olly szépen felszívárog apai és anyai keblekbe: hogy szinte gyönyörűség hallani. Es a magyar nyelvet minden esetre csak gyönyörűség lehet hallani. Akármilyen accentussal, akármilyen kezelébe törtötte, csak magyar legyen. Mi nem követelünk, mi nemzeti hangjaink parodiáját is örömmel hallgatjuk.

Sajátságos criminalis eset fordult elő nem régebben. Nem Pesten történt ugyan, de minthogy itt hallottuk, itt mondjuk el. Késő este fiatal utazó érkezik egy vidéki magányos vendégfogadóhoz és szállást kér. A fogadó azon állítására: hogy minden szobáji el vagnak foglalva, egy jelenvölt öreg ur, hivatalára nézve kereskedő egész szivességgel ajánlja a fiatal embernek saját szobáját, azt egy éjén át vele megoszlandó. Ez örömmel fogadja az ajánlatot s az illetők lerován a lerovandókat, alunni mennek. A kereskedő érintett szobája folyosóra nyílt, melynek a kertre volt ajtaja, hol egy tó is volt a többek között. Késő éjjel többszörös a kertből jövő segély kiáltás veri föl az alvókat. Világot gyujtanak. S im a kereskedő szobáját nyitva és üresen találják. Benn az ágyon, mellyen a kereskedő hált, sűrű véryomok látszóttak s a földön egy törpálca üres tokja hevert. A véreseppek nyomán indultak rögtön a kert felé, e nyomok egyenesen a tóhoz vezettek, s a tóparton megtalálták a fiatal utast, kezében a pálcázórérel, zavarodott arccal, rajta a kereskedő felöltönye, mellynek egyik oldalzsebében 80 ezer forint találtatott. Minden körülmény az ifju ellen bizonyított s ezek következtében ő minden zavart mentegetőzési daczára is befogott s ellene a bünvádi eljárás megkezdett. Hanem az egész ügyben nagy scrupulus adta elő magát: a corpus delicti sehol sem találtatott. Keresték a tóban, a bokrok között, hova olly rövid idő alatt azt el lehetett rejteni; sehol sem volt, míg a vádolt olly tébolyult és érthetlen feleleteket adott, hogy az ügyből nem lehet kigazulni. Midőn eként legbonyolultabb helyzetben állott a processus, hirtelen megjelenik a meggyilkoltnak vélt kereskedő épen és egészségesen. — A talány így lón feloldva: Elinésse előtti nap eret vágatott magán a kereskedő. Az eseményes éjszakán erei véletlenül felszakadoztván, sietett ki a kertbeli tóhoz, vérefolyását elállítandó. Ott, két rá eső rabló által megragadva, segélyért kiáltott, mielőtt azonban ez elérkezett volna, a rablók elhúrozótlák. Ismerőji voltak, kik őt két hétig rejtve tartván, ez idő alatt váltókat csikartak ki tőle, s csak nevezetes pénzvesztés után bocsáták ismét szabadon. A segélykiáltásra hálótársa felugrott, kapta a legközelebb keze ügyében eső felöltönyt s pálcázórért s kirohant őt megmentendő. Ott azonban többé nem találta. Illy helyzetben akadt rá a többi segélyül jövő. Ismét egy adat arra: hogy a büntetvény meglettele nélkül, a körülmények legvilágosabb öszszhangzása mellett sem lehet törvénytörést elítélni hozni.

Nemcsak a napmicsocp tud 90 milhószor nagyitani. Az Ungar szomszéd is megteszi. Legközelebb az Elétkepekből fordita át egy cikket e szavakat X úr gyorskoecija minden harmadik fordulónál egyszer legalább felfordul, így teszi ki németül „bei jedem drittem Umdrehen des Rades“. Már ez egy kicsinyt sok volna édes collega. Egy forduló annyit tesz, mint Pesttől Kolozsvárig és onnét vissza, s hogy ez nem történik meg egy kerékfordulással, az megint nemzeti igazság.

A minap temették W. polgárt és nejét egy nap egyszerre. Tömérdek nép volt temetésükön jelen. Nem minden embernek adatott a szerencse azzal, ki legjobban szeretett, együtt halhatni meg. W. volt az, ki a világszerte elterjedt decimal mázsamértékeket meghonosította.

Hanák Ker. János a m. akademia levelező tagja a természettudományi szakosztály ülésében folyó hó 26án végezte be székkfogaló értekezését, mely az állattan történetét és irodalmát tárgyalja honunkban. Ért. előrebocsátván az állattan egyetemes kifejlődését, mind azt, mi hazánkra nézve a természetrajz ezen ágában történt a jelen század kezdetéig előadta s a mi értekezése becsét leginkább nevelti az, hogy abba az állattannal foglalkozó természettudósok rövid életrajzát is beszötte. Kívánatos, hogy ezen értekezés korunkig nyujtva minél előbb napfényre jöjjön! — A Pester Zeitung is szives volt ezen beigtatási beszédéről egyik számában megemlékezni, csak hogy szerinte az értekezőt valamiféle Haniknak hitták. A nemzetes szinte érinté, t. i. úgy, hogy Hanák ker. János a természettan tudományára oly nagy ezen tan-tudományának az ő hisztóriájáról értekezett. —

A gymnasiumok tanárainak s általában mindazoknak, kik honunkban a latin nyelvtan előadásával foglalkoznak, hiteles kútfőből merített tudomásszerint jelentjük, hogy ezután sem a Grigely-féle terjedelmes grammatikával, sem a nyomorult fordítású segédkönyvekkel veszdődniök nem kellend; mert t. s. u. m. e. g. h. y. P. a. l. kegyes tanítórendi áldozár s bölcsészetr. és tanár az I, II, III. osztály használatára a latin nyelvtant nemzeti nyelvünkön elkészítette s e

munkája felsőbb helyen rendszeres tankönyvvül el is fogadtatott. Az illető kezelők buzgalmatól bizton remélljük, hogy ezen czélszerű nyelvtant a jövő tanév kezdetére közhasználatásává teendik. Hát a m. akademia nyelvtani szakosztálya által készített magyar-nyelvtant mikor adhatandjuk növendékink kezeibe? —

Megjelent s minden hiteles könyvárusnál kapható: „Francia-Magyar nyelv társalgási kézi könyve.“ Magyar ifjak számára, kik francziául obajtanak tanulni: Cou sier után kidolgozta Karády Friderik. 22 nyomtatott iv

Megjelentek és kaphatók: „Kedélyrajzok“ novellák egy kötetben, írta Degré Alajos. Árúk 1 ft. pp. (16)

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

POZSEGAMEGYE közgyűlése folyó évi april hó 12. nyittatott meg főispánhelyettes ó mlga mint elnök által. Fő tárgya ezen közgyűlésnek ama választványi dolgozat — s illetőleg javaslat volt, mely a megye helységei s községei nézve a népiskolák rendszeritése végett megbizva. E dolgozatot Pozsegamegye rendei elfogadták, mi a közönségre nézve annál nevezetesb, mivel a megye keblében találtató 256 község csupán tíz népiskolára volt szorulva. A küldöttség kidolgozott javaslatában mindenek előtt azon módok és eszközökre terjeszkedett, mellyek a népiskolák felállítását s tanítók fizetését leghibtosabban s legczélseztörűben eszközölhetik; s mivel a küldöttség előtt nem volt ismeretlen a nép idegensége minden újabb adózási teherrel, legyen bár ez még olly hasznos, s köz- és házi életére még olly szükséges: — igyekezett olly módot keresni, mely a czelt is eszközölje, s új adózási tehernek se láttassék a nép előtt. A főnebbi czél elérésére — olly eszköznek látá a küldöttség javaslatba hozni az előfogatit szolgálatok (ordinae praejuncturales) megszüntetését, mellyek eddig eddig nélkül terhelék az adózó népet; s ezen, eddig gyakorlatban levő szolgálatok helyett a küldöttség évenként minden egész telektől 1 fr. 20 krt pengőpézt. javasol kivettetni, melly befizetésekől husz s néhány esztendő mulva olly töképenz gyüvend öszsze, mellyből minden néptanító 150 pfr. biztos fizetéssel láttathatik el fejenként s évenként. Az így begyüvendő tőkék évi kamatai fordíthatatnak a már fenálló népiskolák tartására; s egyszersmind évenként kéthárom új népiskolaépület felállítására úgy, hogy a kiitt idő közben negyvenöt új népiskola juthat életbe. Az iskolák ezen számát a küldöttség elégségesnek tartja Pozsega megye számára, minthogy úgyis szándékban van az igen szétszórt 256 községet rövid idő alatt öszpontosítani, midőn aztán 10 12 házból álló helység helyett nagyobb község fog előállani, mellyek mindegyike, vagy két egymással szomszédos birni fog egy jól rendezett népiskolával. A felvett 20 esztendő mulva, mikorra ezen adózás után a kívánt tökemennyiség begyüvend, a fizetéseket vagy megszüntethetni, v. azokról az akkori körülmények szerint más intézkedéseket tehetni; de az így öszszeszerzett töke csupán a néptanítók fizetésére s a népiskolák fentartására használható legyen. Tekintetbe vevén pedig azon körülményt, hogy így a néptanító 150 pfrt biztos évi fizetést s e mellett szabad lakást és tüzi fát kapnak, mondott határidő után a szabadban levő egyéb természetbeli e czélra tett adózasok is megszüntethetők, miből a népre nem kis nyereség háruvand. Mivel pedig némely községekben a népiskolák az illető földesuraságok által tartatnak fen, a főn javasolt adózas terhe alá olly községek a küldöttség véleménye szerint nem sorozhatók, minthogy ezen földesuri kegy — eskedvezésben csupán az illető jobbágyok részesülhetnek, s ha jövőre valamely emberszerető tehetősb találkoznék, ki egy vagy más helyen népiskolát állítani szándékoznék, e szándokát előleg a megyének jelentse be, — így kívánván azt az itt megállapított rend. S végre: hogy mi se hagyassék érintetlenül, mi a nép terhei könnyítésére szolgálhatna — ol xlja a zágrábi püspök s báni helyettes megkéretni határozatott, hogy azon nagy mennyiségű tizedből, mellyet kiváltságánál fogva a megye adózoitól is húz — valamiskéval a pozsegamegyei népiskolák felállításához járulni méltóztatnék; ez csupán kérelem, mit a főpásztornak többször tanusított nemes lelke előre is sikerről biztosít. Tovább: javasla a választvány, hogy a népiskolákba járandó növendékek a vallastanbani oktatást ne a néptanítóktól, hanem az illető helybeli lelkészektől vegyék, mert csak ez azon mód, miszerint a két vallásfelekezetű (kath. és óhitű) növendékek azon egy iskolában nevelthetnek, mi természetesen igen kívánatos, és czélszerű lenne. Mi végre a többi tanulványi tárgyat illeti, ezekre nézve kimondatott: hogy ez ügyben a horvát és szlavóniai tartomány-gyűlés határozzon eldöntőleg. (Csak hogy ennek határozata olly életbevágó kérdésben, minő a népnevelési ügy, a magyar országgyűlésen nyerhet szentesítést, s ez okból Pozsegamegye rendei, kik közvetlenül képviselhetnek a magyar országgyűlésen, egy dologból kettőt alkotnak, vagyis a tartomány-gyűlésen farszják szóközi tehetségeiket olly tárgyan, mellyben czelt csak a magyar országgyűlésen érhetnek. Egyébiránt legyen az ő kedvők

szerint; minthogy a Zagrebszke N ovine ebben nagy kedvét leli.) Hogy azonban minden lehetőség elmellőztessék, minél fogva ezen választványi javaslat valamely fenlevő statummal összeütközésbe jőne; czélszerűnek találták a rendek az egész elfogadott tervet — mielőtt életbelépne — a nm. helytartó tanácsához megvizsgálás végett fölterjeszteni; Az eltörölendő előfogati szolgálatok helyett minden szolgabírói hivatalnál rendkívüli esetekre négy fő mindig készen tartandó; s ha valaki előfogattal élni akarna, ez iránt az illető szolgabírót 24 órával előbb köteles tudósítani.

Ez rövid áttekintése a népiskolák rendezésére megbízott pozsegamegyei választvány javaslatának, melyet a zágrábi horvát és német lapok után adni már csak azért is czélszerűnek láttuk, mert éppen a népnevelési ügy az magyar megyékben is, mely ellen legtöbbször 's legigazabban — ámbár jogszerűen panaszkozhatunk. Helyhatóságink saját házi érdekeikben is cselekesnek, ha addig is — míg ez iránt országos intézkedés tétetik — minden — hatalmokban állót elkövetnek, mi a népműveltség előmozdítására, polgári kötelességeinek ismételére, ország, király, földesura és saját maga irányában viszonyra bármilyen távulról is hat. A jövő országgyűlés nem igen mulhatik el némi reform-javaslatok szentesítése nélkül, minő előny ennél fogva az országra, ha illy törvények a népben félig már elkészített elemre találnak! Pozsegam. intézkedése utánzásra méltó.

A körlevelek közül Zágrábmegyeé olvastattott, melyben a samobori kánt ajánlja, ez a szolgabírónak leendő pártoltatás-esszkölzésül kiadott; Varasdmegyeé, melyben a helytartó tanács által nemzeti iskolák számára javasolt tanulási terv van szóban, az országgyűlési utasításokkal foglalkozó választványhoz tétetett által; végre tudomásul vétett Pozsonymegye levele, melyben kéri Pozsega rendeit, hogy megtartván a törvényrendeletét, ezentul magyarul leveleznének. Ezt Pozsegában nem értik. Jegyzőkönyvileg megemlített még első alispán urnak azon nemes tette, miszerint a szegény adózókoni könnyítés tekintetéből az adótartozást több száz forinttal pótolta. Nyilvános köszönet a népen segíteni szerető emberbarátnak.

Ezen tettet a rr. a nm. helytartó tanácsnak akarék fejjelenteni, de a derék tisztviselő öntudatában érezvén magát jutalmazottnak, szerénysége ezen publicitást mellőzteni kívánta.

A megye főorvosa pedig élethun rajzoló a megyei börtönök czéltalan állapotát; mely rajzolat alkalmul szolgált egy főispánhelyettesi indítványra a megyei börtönök kiigazításuk iránt, mely végre a mlga e megye birtokos, 's nemességét segélyadásra vélte felhivandóknak, indítványát e célra szentelt 200 pfrtos ajánlattal tevén nyomatékosá. Talán elfogadtattott.

KÖRÖSMEGYE. Körösmegyei rendei majus 17dikén tarták főispánhelyettesi elnöklet alatt évnegyedes közgyűléseket. A gyűlést főispánhelyettes a mlga nyitá meg olly beszéddel, melyet a rr. általános zsvi óval (annyit teszen, mint éljen) fogadtak. — Szokás szerint ebben is, mint minden elnöki megnyitó-beszédben a rendszeret és higgadt tanácskozás, a szónokoknak egymásiránti türelmes viseletök, a hallgatóság csendessége 's többféle lehetnek említve, mik azonban a tanácskozások, vagy inkább viták folytán néha minden oldalról czáfoltatnak meg, mire Körösmegyei rendei ismét hatalmas zsvi óval törtek ki. — Megnyitó beszéd után első alispán fogott hivatalos kötelessége teljesítéséhez, mi a szokásos — vagy már tán rendszerített alispáni évi jelentésből állott; ebből a rendek örömmel hallák, mikép az általános inség daczára is az ezen évi adó-mennyiség 10/11 része behajtatott, vagy beexequáltatott. —

Nemkülönbön örömmel értesülének a rendek ezen jelentés nyomán arról is, hogy a közigazgatás minden ágaiban rend, munkásság és pontosság hozatott be. (Ezen vizsgálató phrasások egy illy jelentésből alig maradnak ki, s ha történetesen még is némely megyei közigazgatás tömkelegébe tekint a kissé avatottabb szem, abból tán Ariadne fonala vezetése mellett sem hatolhatna ki ép kézzel, lábbal és szemekkel. Ez egyébiránt némely avas megyei szokások vagy inkább visszaélések természetében fekszik 's azért szentségtelenség lenne nem egy hatóságban egy illy szokás vagy visszaélés hatalmának hódoló egyedeket bírálattal alá venni, mielőtt magát az így elvasult, fejökre nőtt 's így üdvösséggel sehogy sem alkalmazható bal szokást kijavítnák. Megjegyzem, miként e pontnál Körösmegyei rendet távulról sem akarom érteni, hanem e helyett minden megyei balszokást, miket kijelelni minden bármilyen rendü táblabíró képes.)

Ezen jelentés után, melynek kísérete harsány zsvi ókbal állott, egyéb közérdekű tárgyak hozattak szónegyegre. Ezek közt először is olvastattott azon helytartósági intézvény, mely a megye rendeivel István cs. kir. főhgnék Magyarország kir. helytartójává lett kinevezetését tudatja.

Ezt Körösben is örömmel fogadták 's a fels. apost. legkegyelmesh királyunkhoz a rendek közakarattal köszönő feliratot intézni határoztak, hogy tekintetbe véve a magyar nemzet közobajtását István főherceggel méltóztatott hű országát, mint felkent magas személye legméltóbb helyettesével megörvendeztetni. Özvegy nádornó valamint István főhgnék kir. helytartó a fenségükhöz pedig részvét-tanúsító felirat indítványoztatott 's fogadtattott el; főispán-helyettes a mlga pedig kir. helytartó a fenségének majdan Magyarországra leendő érkezésekor üdvözlésére e megye részéről küldöttséget nevezett ki, mely fényesnek mondatik 's melynek vezérlését a mlga magának tartá fen.

E tárgy superáltatása után (így mondják ezt a Dráván tul) egy járásbeli főszolgabíró ur, ki ezelőtt táblabíró volt 's főbíró-sága idejének eltelte után ismét táblabíró ur lesz, V. L. F. felkelt, és beszélt se le c t a l i n g v a l a t i n a ' s indítványozta: hogy ezen országok (L. i. Horvát és Tót-országok???) képviselői olyatén utasítással láttassanak el, miszerint a legközelebb országgyűlésen a nemzeti (horvát, vagy illyr? szeretnők megkülönböztetve hallani) nyelvhasználatát ezen országok! határai közt minden nyilvános ügyekre nézve eszközölnék ki. A főszolgabíró ur indítványa nagy tetszésben részesült annál is inkább, mert a elismert hitelességű illyr literator 's ennél fogva indítványa el is fogadtattott; értetik: hogy zajos zsvi ók közeptel. —

E tárgyra az Agr. pol. Zeitung egy ártatlan szerkesztői jegyzetét csap, magasztalva Körösmegyei rendeit, hogy itt a nemzeti — t. i. illyr — nyelv olly hön pártoltatik, ellenben kíméletlenül megróva nemes Verőczemegye tanácskozó közönségét, hol egy diakovári püspökmegyei pap elnökileg rendre igazítottatott azért, hogy a köztanácsközi teremben illyr nyelven hallatá dagályos szónoklatát. E tárgyra nézve e lapok kimondák véleményüket már ott, hol az szóba hozatott; azonban itt sem mulasztatom el némely magyar publicisták és journalisták kapacitálására megjegyezni: mikép e vidéken a n a t i o n a l S p r a c h e nem = magyar nyelv, hanem = illyricum idioma. E kitétel különösen a P e s t i H í r l a p tévesztérel, mely csupa optimismusból feltevé egy diakovári lelkészről, hogy az Verőczemegyei teremben magyarul szónokolt 's e miatt elnök főispán a mlga által rendre utasított. — De hogy szónokolt magyarul, de hogy szónokolt! Illirül beszélt biz a tisztelendősége 's a törvényt ismerő elnökség ezért mutatá ki neki a rend útját.

Megjegyeznem szükség még azt is: hogy az Agr. Zeit. szerkesztője vagy balszándéku, vagy tudatlan; mert tudva a törvény, a három ugy nevezett szlavonai megyére, melyek Magyarországnak éppen olly valódi megyéji, mint például Bihar, vagy Zala — illyr nyelv behozatalt helyesleni — sem több, sem kevesebb, mint rossz akarat, ennek pedig megvan a maga antidotuma; ha pedig ezen törvényt nem tudná: úgy örvendünk, hogy arra figyelmeztetvén őt, tudatlanságból eredt hibáját mindjárt a következő számban helyreigazítandja. Ezt a megtehető 's mint okulni 's igazságot követni szerető emberről feltehetni — meg is fogja tenni. —

Megegyeztek a rr. abban is, hogy ezentul közgyűlést mindig június 1jén és december 1jén tartandnak, nehogy a közgyűlési határidő más megyék illy gyűléseivel azonos napra esvén, e miatt a tanácskozások látogatatlanok maradjanak. Ne busuljanak Körösmegyei rendei; ok legfőlebb Varasdban jelennek meg, mert a magyar és horvát földön Varasdon kívül alig van most számukra hely.

Az időközben elhunyt Sugh György tisztí főügyész helyett Striga eddigi alügyész helyettesítettett főispánhelyettes a mlga által.

Az Agr. pol. Zeitungot olvasva — nem állhatám meg, hogy annak illyképeni fordításával a t. szerkesztőségnek ne szolgáljak; esaládi ügyeim intézése miatt szem- és fültanu nem lehettem ugyan, de jólismérve a körülményeket, állításimat az Agr. Zeitung ellenében hibátlanoknak állíthatom. Pest majus 27kén 1847.

B. F.

KÖVÁR-VIDÉK. (Nagysomkut maj. 19kén) Országgyűlési képviselőink hivatalukról leköszönvén, főkapitányi helyettesünk majus 18ára követválasztó közgyűlést hirdett, hol egyszersmind az adó és katonaelelmezés tárgyában az országos rendszeres bizottságnak a kebl bizottság véleményével kísért javaslata kerülend szónegyegre. A közgyűlés számos megjelenőnek örvende, kik mint az ősi jogok fenntartói az alkotmányos jogfenntartási ünnepélyre gyülekeztenek nagy reményben — de annál kisebb eredményel, mint ez az előadás során olvasható.

A mgos elnök beköszöntő beszédben kiemelé az évnegyedes közgyűlés későn tartatása okait. Utolsó közgyűlésünk mult év november 16 és következő napjain tartott! — melyek közt a mgos helyettes urnak mint az országos tisztelkedő bizottság egyik tagjának Bécsbe utazása említettik. Ez ok alkalmat nyujta egyszersmind kijelenteni:

mikép az országos küldöttség a kormány nagy tekintélyű férfainál tisztelkedvén, az országgyűlési folyamával teljes megelégedülést nyilványított. Fölmerült ezen elnöki előterjesztésre azon körülmény, mikép az évnegyedes közgyűlések pontosan nem tartatnak meg, holott a törvény tisztán rendelkezik arról: kik legyenek a közgyűlés elnökei azon esetre, ha a kormányzó főtiszt mint jelenleg is, gyűléstartásban akadályoztatnék, mely hoszvas és élénk vitaközásra szolgálván alkalmul határozattá lön: mikép e késedelem mint sérelem jegyzőkönyvbe iktattassék, e mellett a mgos helyettes ur megkéretni határozatát ezentul az évnegyedenkénti gyűlések pontos megtartására, mi a lehetőségig meg is ígértett. Ezekután olvastattott a főkormány-széknek — tavalyi két rendbeli leirata, melyben komolyan roszszaltatik, hogy a követutasítás, ugyszinte a kebelbeli választványnak urbér tárgyában keletkezett 's a rrdektől tárgyalattott javaslata a főkormány-székhez felküldött jegyzőkönyvbe nem iratott. A nemes Rendek más alkalommal is illy tartalmu leiratokra kelt határozatukhoz hívek megmaradván, a kért irományok fel nem küldettek.

Az annyi figyelmet igénylő, haladásunk órangyalkint jelenő mozgonya, — sokak előtt azonban rémként föltululó, adó kérdése a kebelbeli választvány javaslata felmutatásával tanácskozási tárgyul kitűzetvén, — azon módosítását fogadtattott el a javaslatnak, mikép igyekezzenek követneink előbb a mostani adórendszer megváltoztatásával, az adóajánlás, felosztás, beszedés, kezelés és a kezelők számoltatási jogába magokat visszahelyezni, — mit ha el nem érnek, legalább a házi pénztárt a megye kezelésének biztosításá, — mely utasítás eredménye jó vagy rossz kimenetelétől föltételezik a rendek a házi szükségekre megajánlandó pénzüsség viselhetőségét hozandó határozásaikat, — az e tárgyról szóló törvényjavaslat egyes részleteit csekély módosítással elfogadván.

A katonai élelmezés tárgyában a rr. az országos rendszeres bizottság javaslatát elfogadák, miszerint az adni kelő 160 ezren felül a katonaságtartást 250 ezer ajánlással kívánják megváltani, de olly világos kikötéssel, hogy azt országgyűlésről országgyűlésre az előforduló körülmények szerint megváltoztatni 's módosítani az országos rrdek jogaihoz tartozzék. — Két nevezeteseb módosítást tettek a nemes rr. a szóban levő törvényjavaslat körül; első mely az átszálló katonaság kihágásai eseteiben szabott eljárást a rendesen állomásozó katonákra is kiterjeszti, másik, mely az öszpontosítást kivétel nélkül csak a mezői munkától szabad időben kívánja megtartatni.

Végre azon pontján állottunk e napi tanácskozásoknak, melyhez annyi érdek szóva e figyelem hírvai feszült várakozással valának a nézetek különböző kifejlése eredményit láthatni. Először is a bucsuzó egyik gróf követ, ki személyesen megjelent ez ünnepélyen, maga és követvárs neveben az országgyűlési téteményeiről számolván, erélyes és tartalomdús beszéddel tájékozta a most uralkodó országgyűlési pártok állását; leírta az ellenzék csüggedést nem ismerő törekvéseit, megemlíté a többségnek örvendő conservatívek irányát 's czélzatit kijelentvén: mikép utasításához híven ragaszkodva bár legjobb szándék mellett is a ns rrdek akaratának többséget nem biztosíthattak. Mely követi jelentést a rr. méltánylással fogadván, megeredtek a választás modora feletti viták 's ekkor feltűnt az eddig szunnyadott állapotból fölidülő pártok jelentkezése, mely mind két részről hangos kitörésekben mutatkozott, 's midőn hinnők, hogy a czél megközelítve 's az eredmény biztosítva egyik oldalról van, indítvány hozatik föl: mikép a vallás aranyosságára figyelve egyik követ a protestansok közül választassék; ennek ellenében felhozaték, miszerint a szabad választás eszméje a vallás által nem korlátoztatik, — 's hogy csak a mult követválasztás is minden ellenmonlás nélkül két katolikus követet választott, — de voltak olly idők, midőn ép ellenkezőleg két protestans képviselte a ns vidéket, — a vitaközások okokkal támogatott folyamát a köznemesség zajos viszhangzása követvén, elnök főkapitányi helyettes a mlga határozottan kijelenté, miszerint minden esetre egyik követünket a protestansok közül kell választanunk, mire a többség zajosan ellenkező határozást sürgetvén, a mgos helyettes ur elnöki székéről felkelve, a zajos gyűlést eredmény nélkül eloszlatta. —

Im ez a hat hónap óta egy nap tartott tanácskozások gyászos eredménye — hála a gondviselésnek, a nemesség közt, melynek száma hozzávetőleg ezren felül vala, semmi kitérés nem történt 's még az nap nyugottan eltávozott, — mi pedig, kik csendes házi körinkből a köztanácskozások színhelyére léptünk, nyugodt kedély helyett egymásiránti gyanúsítást 's pártokra szakadást nyertünk. — Lesz e hamar követválasztásunk, — fogunk e képviseltetni? az most még titokteljes rejtelem. — R. L.

TARSULATI ELET.

ÖSZLETES KIVONATA a' nemzeti színház jövedelmei és kiadásainak 1846d. január 11ől december 31keig bezárólag. Bevételek: 1) 1845diki évi december 31kén az országos segély és folyó pénztárnál tállatott összes pénztár-maradék volt: 18,029 ft 31³/₄ kr; 2) Előadások bérletes, bérszűnetes jövedelmeiből és bérleti előfizetésekből: 99284 ft 16 kr. 3) Haszonbérletek: 120 ft 30 kr. 4) Az 1840diki országgyűlés által alapított pénztárból ez évre esett segélyösszeg: 16,000 ft. A' bevételek összege: 133,434 ft 17³/₄ kr. Kiadás: 1) Tisztviselő fizetésekre: 200 ft. 2) A' személyzet havidíjai és jutalmi illetőségeire: 81,023 ft 22 kr. 3) Dramairói díjakra: 3939 ft 29³/₄ kr. 4) Vendégművészek föllépti díjaira: 15,535 ft 35 kr. 5) Diszityényi, ruhatári, könyvtári, irodai kellékekre, tűzifa stb. elegyes költségekre: 9434 ft 12³/₄ kr. 6) Épület fenntartás 's ujonnan tett építések 's javításokra: 4508 ft 17 kr. 7) Jótékony czélokra szánt előadások jövedelmeiből, az illető helyekre kifizetett: 1430 ft 2 kr.; a' kiadások összege teszen: 116,071 ft. Levonván a' kiadást a' bevételből teszen a' p é n z m a r a d é k: 17,363 ft 17³/₄ krt. — Ezen összegbe azonban az 1845diki kimutatásban a' főösszegbe beszámított 's az előtt lelépett igazgatás által még mindedig ki nem egyenlített 1228 ft 30 krnyi bérlettarozás is beleértetvén, az itt kimutatott összeg csak annak lefizetése után lesz valóságos pénztármaradéku tekinthető, a' nélkül pedig 1846diki dec. 31kén a' pénztármaradék csak: 16,134 ft 47³/₄ kr. Pest május 24kén 1847. Gr. R á d a y G e d e o n, nemzeti színház orsz. főigazgatója.

HÁLA. Méltóságos radványigórf Gy ó r y L á s z l ó ur cs. kir. aranykulesos, kegyes földesurunk, tekintvén a' jelen évi közínséget, községünket élelmi szükség-födözésül és tavaszi vetőmagra ezer pozsonyi mérőt fölülmuló gabonával részint ajándékkép, részint kölcsön adva, segíteni, ugy szinte több száz pozsonyi mérő árpát a' piaci árnál jóval jutányosabban átengedni méltóztatott. — E' nagylelkű segedelmezésért mély hálaérzetünk nyilvánítani és hirlapok útján is örökíteni ohajtjuk. — Továbbá Hertz Salomon és Stern Bernát helyb. izraelita kereskedő urak megértvén közönségünk igen nagy szükségét, isméretes jótékonyáguknál fogva, ók is tehetségök szerint sorsunkat enyhíteni szándékozáv, minden felszólítás nélküli önjánlatuk mellett községünk élelmezéseül gabonavásárlásra, aránylag felosztandó és csak félév multával visszafizetendő 2000 ftot kamatozás nélkül kölcsönözni sziveskedtek. Ugyanezen emberbarátok értesítettvén arról, mikép e' környékben, sőt mint állítatik, az egész megyében az urasági magtárak kiürülvén, gabonát sehol kész pénzen sem kaphatni, legközelebbi napokban Adonyban levő kereskedési magtárakat kinyitották 's abban találtató több ezer pozsonyi mérő árpájokat jutányos, a' mostani keletnél két fital olesóbb áron a' közönségnek áruba bocsátják és ez által a' közsükséget tetemesen enyhítik. Melly jótékony cselekedetüket és illeleg jótéteményüket községünk méltó hálaával elismervén, nyilvános köszönetét kijelenteni kívánta. — Perkátán (t. ns Fejérmegyében), majushó 21én 1847. Az egész község nevében V u k o v i t s Tamás helység bírája és a' többi előljáróság.

INSÉG. A' hirlapok majd minden számában olvassuk, minő áldozatokat tesznek részint az illető törvényhatóságok, részint magányosak a' felvidéki nyomor enyhítésére. A' szeptesi és sárosi földesurak között számos példait látjuk illy áldozatoknak. Többi közt elég legyen megemliteni özvegy b. Palochay Ferdinandné ó nagyságát, ki azonkívül, hogy Szepes és Sáros vmegyékben a' nemességre kivett tetemes segedelemehez aránylag járult 's azon kívül, hogy vas- és üvegyáraitban, a' szulini savanyuviz-forrás, utak, vízi építések 's t. munka körül több ezer embernek keresetet ad, e' megyékbéli uradalmaiban már közel fél év óta legalább ezer embert napról napra tápláltat, — igen nagyszámu udvarhelyeseit szükséges vetési maggal, azokat pedig, kik marháikat télen át fölemésztették, vagy ki nem tarthaták, kölcsönkép vonómarhával is ellátja, a' gyéren ültethetett burgonya híjányát némileg pótolandó, Gallicziából az igen szaporá lóbabot hozatott 's ezt, úgy szinte az e' vidéken eddig még nem termesztett, 's már csak azon tekintetből is, mivel egy nyáron legalább kétszer megéri, következőleg az éhezőknek addig is, míg kenyerek lesz, az aratás előtti legnehezebb időben táplálékot adhat, igen ajánlható közönséges répa, nemkülönbén más kerti magv. elültetés 's illelőleg bevetésül alattvalói közt ingyen osztogatatt, sőt a' mi még talán máshol nem történt, az urbéri munkásoknak egy munkanapra személyenkint egy itcze lisztet adni parancsolt. — A' szenvedő munkás osztály nevében mondjunk hála! és köszönetet illy nagylelkű emberbarátoknak! — (Beküldetett.)

KÜLFÖLD.

AMERIKA. April. 30kai ujyorki hírek szerint épen csekély kilátás mutatkozik a' Mexico és egyesült státusok közti háboru közel megszűnéséhez. Az unioi kormány ismét 6 ezer főnyi serget állít ki Scott és Taylor hadtestületeik erősítésére, valamint a' mexicioiak sem igen hajlanak még engedékenységre. Santa Ana a' congressushoz egy beszéddel intézett, mellyben ujra határozottan kimondja, hogy az amerikaiak berohanása ellen egész erejéből küzdend 's legutóbbi tudósítások szerint Jalapától 7 mérföldnyire, Cerro Gordo mellett 15 ezer emberrel 's 60 álgynval elsánczolt táborban fekdűt. Az amerikai sergek előcsapata (2700 fő Twigg tábornok vezérlete alatt), melly Veracruzut april 8kán hagyá oda, Cerro Gordónál állítólag már össze is ütközött, april 14kére előntő esatát vártak Scott és Santa Ana közt. — Californiából jelentik, mikép Kearney tábornok, két erdvénydus ütközet után San Pascual és Gábor folyam mellett, a' mexicioi kormányzót Flores tábornokot elüzte és jan. 10kén Pueblo de los Angeles fővárost ismét hatalmába kerítette.

Egy mexicioi levél élénk panaszt emel az amerikaiak eljárása ellen Veracruz ostromoltatásánál. Természetes dolog, hogy ilyenkor nem bánhatni töredékeny üvegkint az emberekkel. Az amerikaiak főigyekezete volt a' várost tervszerűn, egyik negyedet a' másik után, tüzzel elpusztítani 's így kényszeríteni azt meghódításra. Miért is — gondolák magokban — vesztegetnék lóporuk 's golyóikat a' haszontalan bástyatómeg ellen? Csak hogy e' buzgóságukban aztán némely emberi érdekem nem vettek tekintetbe. Nem kimélték a' kórházakat sem, noha ezek lófogókat vontak fel, 's történt, hogy a' kartácsok az orvosok kezei közöl ragadták el a' beteget; egy terhes nő két gyermekestül golyó által megcsontított férje mellett üttetett agyon. Csak miután a' város egy harmada vala még lakható, küldöttek a' consulok jegyzéket Scott tábornokhoz 's kérték: bocsássa ki szabadon az idegeneket, nők és gyermekeket; de Scott azt felelé, hogy ez csak akkor történhetnék, ha Morales tábornok a' várost általadja. Midőn az amerikaiak ezután uj erővel tüzelni kezének, a' consulok érélyes iratot intéztek a' Sacrificiosban horgonyzó nemleges hadihajók parancsnokihoz, de ezeket sem bocsátotta Perry commodore keresztül, 's a' francia parancsnok nyugalmasan nézte, midőn saját hajója is a' francia lófogóval 's francia és spanyol legényivel hasonló sorban részesült. Végül az angol, francia, spanyol és porosz consul — a' többi idejében menekült biztos helyre — az amerikai táborba menvén, személyesen akartak Scott tábornokkal szólni, de órákig tartott várakozás után annak csak egyik hadsegéde elé bocsátatván, kijelenté: mikép délután, különkülön lófogóikkal kezökben 's a' nemleges idegenek élén, nők és gyermekekkel együtt, az amerikai részre vonulandnak, nehogy mondhasa Scott tábornok tovább is, hogy nem tudja, kit érnek golyói, hanem hideg vérrrel lódoztessen ellenök, ha által nem akarja bocsátni. Erre jött létre végül a' hódolási szerződvény.

Veracruz hírek szerint az amerikai sergek derka Mexico főváros ellen van teljes indulóban. A' mexicioiak eleinte az ugynevezett nemzeti hidon (puente nacional) akartak ellenszögülni, de csak hamar odahagyták ez állomást 's Jalapa mellett állapodtak meg, hol komoly ütközetre kerülhetett a' dolog. — Taylor tábornok 4 angol mérföldnyire állt Montereyhez; Wool tábornok pedig 5 ezer fővel Buena Vistanál, Urrea mexicioi tábornok állítólag 2 ezer emberrel Linares mellett táborozott. Alvarado valósággal, és pedig minden ellenállás nélkül, esett az amerikaiak kezébe. Perry commodore a' hajóhaddal Veracruzról elvitorlázott, valamennyi kikötő a' mexicioi öbölben birtokába keritendő; Alvaradohoz dél felé fekvő szép kikötőt, Tlacotalpát már el is foglalta.

PORTUGÁLIA. Wylde őzredes maj 3dikan érkezett Portóba a' királynői békeajánlatokkal. Ezekkel a' junta meg volt elégűlve, csak a' „bünfeledés“ szót utasítá vissza, 's biztosítékul a' kiegyenlítés fentartására más valamit kíván, mint Anglia „erköcsi biztosíték“. Kívánja tehát, hogy sergei das Anta s gróf parancsnoksága alatt tartassanak meg különös testületet képezzenek a' királynői hadban. Most ismét bizonytalan: vajjon a' királynő el fogja e' ezen föltételeket fogadni? — Maj. 9kei lissaboni hírek szerint Sa da Bandiera a' királyiakat ismét egy véres ütközetben megverte, minek következtében a' királynő egy brit hajóra menekült 's fegyverszünet állt be a' két ellenséges párt között. —

SPANYOLORSZÁG. A' királynő élete elleni merény folyvást ingerli a' közönség figyelmét. Don Angel de la Riva már börtönben ül. Barátja Coello, a' „Faro“ szerkesztője is el van már fogva. Spanyolországban a' királygyilkosságot lehetetlenségnek tartják, sokan tehát semmikép sem akarják hinni, hogy a' pisztolyok golyóval voltak töltve. Pedig mégis úgy van a' dolog. Egyik golyó a' fiatal kirá-

rálynő kalapja mellett röpült el 's annak karimáját sérté meg; másik, ipa don Francisco mögött közel a' bakról hajtó kocsi feje mellett fűtyölt el. A' durranat pillanatnyi zavart okozott a' nézőkben, kik a' királynő lassan elhaladó kocsi-jához közel voltak. A' királynő mellett ült donna Jozefa infansó, ki a' golyó éles fűtyölését hallván elhalványult 's majd a' királynő karjai közé rogyott. A' lovászmester köröskörül nézegete, 's fentartóztatá lovát; a' kocsi is önkénytelenül fölemelkedék a' bakon 's visszarántá a' gyepelést. Csak a' királynő maradt nyugottan 's tovább hajtatni parancsolt, hangosan kiáltván „előre!“ (Állítólag még más jelentékes szavakat is monda, mellyeket azonban nem tehetni köztudomásúvá.) Két perczel ezután a' királynő a' palotában volt. Különféle személyek állták azon kocsi körül, honnan a' lövés intéztetett. Egy rendőrtiszt, ki annak belsejébe tekintett, senkit sem talált ott. Egyszerre csak, a' nélkül hogy valakit belépni láttak volna, la Riva dugá ki fejét 's kiáltott a' kocsinak: a' „del Progreso térre!“ Egy a' királynő megláthatása végett e' kocsihoz közel állt angol vallomása szerint a' kocsihágcsórul tüzelt ama gyilkos a' királynőre 's aztán hirtelen a' kocsiába lépett 's ennek másik ajtócskáján elsuhanva egy szomszédházba menekült; — de a' körülmények állása szerint csakhamar visszatért 's tovább hajtattott. La Riva ugyanazon este szokott kávéházában megjelent, 's csak 6án fogták el. A' gyanuban forgó királygyilkos fija Santiago de Compostellai kereskedőnek, gondos neveltetést nyert, szülővárosában törvényt tanult 's 1844ben Madridba jövé a' Clamor publiconál a' szépirodalmi rovatba dolgozott. Mult évben azonban megházasult 's a' nevezett láptól egészen elvonult.

Madridban folyó majus 4diken hunyt el hirtelen Castro y Orosco geronai marquis, elnöke a' követkamrának. Virágában állott ó férfikorának (csak 37 éves volt) 's már is legfőbb nemzeti hivatalokat viselt; 1839ben kegyelm. 's igazságminiszter, két ízben elnöke már a' követkamrának 's III. Károly rend nagykeresztése — finom, éles belátásu, szellem 's elmedus férfin volt, ki az ügyek vezérletében nagy tapasztalat bizonyított. Eltakarítása a' követkamra kívánságára királyi pompával ment véghez. — Izabella királynő maj. 5kén este 5 óra tájban Aranjuezbe utazott ipa don Francisco 's ennek legidősb leánya Jozefa infansó társaságában. Ezt megelőzte éjszakán a' politikai főnök megtudván, hogy Jozefa infansó bizonyos Guellhez, egy havannai kereskedő fiához titkon nőül akar menni, ezt a' kormányval közlé 's ettől engedelmet nyert a' házasság megakadályoztatására 's csakugyan a' kir. kertben találta őket egy pap és tanu társaságában — noha spanyol egyházi törvények szerint a' házasság érvényességére két tanu, saját lelkeszségi pap 's azonfölül a' szülék és ha ezek vonakodnak, a' hatóság megegyezése kívántatik. Szinte 5kén a' miniszterek a' cortesben egy végzemenyt olvastak fel, melly a' cortesüléseket határozatlan időre elhalasztja; különféle követek még szólni kívántak, de megtagadták az előterjeszhetés. A' cortes-elhalasztás módja nagy elégületlenséget okozott általánoson. — Granada, Garmona 's egyéb városiban és helyein Spanyolországnak nyugtalankodások mutatkoztak, mellyek szinleg az élelmiszerek drágasága miatt, valólag azonban politikai czélókból eredteknek mondatnak 's az árfelszökötetés csak eszközül használtatik a' békezarvók által. Mert daczára annak, hogy Spanyolországban még két évi készletek garmadán, a' gabnaár mégis egész a' botrányig csigázottat fel. E' mellett a' vetések eddigelő legszebb reménynyel kecsegtetnek ugy, hogy ha a' mostani időjárás tartós lesz, Spanyolország Európa nagy részét elláthatja gabnával. És a' felvásárlók meg nyereszek mégis tetszésök szerint szöktetik az árakat, mi ellen a' miniszterség késik intézkedni, mivel az egyedül önerősítéséről gondolkozik 's arról hogy mikép létesítheti terveit a' községjavak 's tan- és jótékonyintézeti jószágok előadását illelőleg. És mivel a' kormány mind a' mellett olly ingatag, gyöngé, határozatlan, 's tért veszte a' szomszéd Portugáliában is, hol az angol közbejárulás következtében a' népiügy győzött, nem pedig a' spanyol nézetek, mellyek azt még inkább gyöngitendették. Spanyolország itt igen szomorú szerepet viselt — játszott de nem cselekedett. — A' kormány a' maj. 4kei eseményt a' királynő élete elleni merénynek tekinti, mikép ez a' hadminiszternek a' főkapitányokhoz intézett körleveléből világos, mellyben többi közt ez áll: „nem akarok szólni a' borzasztó merényről, mellyre czélzok 's melly valamennyi spanyol szívét iszonynyal tölté el azon merényről, melly, mikép hazánk becsületére remélnünk kell, egy pártot sem terhel. Szólani fog a' törvény 's mi mindnyájan tisztelettel hallgatandjuk itéletét.“

ANGLIA. A' királynő majus 14kén a' buckingham-palotában fényes udvari táncvigalmat rendezteté, melly igen látogatott vala. — Az udvar maj. 16kától 26káiig tartó gyászt határozott elhunyt Károly főb ó fenségeért. — Ugyanazon nap a' felsőház megbánván az irlandi szegényi bill tárgyabani eljárását, azt ismét eredeti alakjában fogadta

viszsa. Ezen visszaállításuképp módosítványok aztán szavazás nélkül mentek keresztül. — Maj. 15-kei felsőházi ülésben Hume indítványozta, miszerint a ház semmiféle fenálló vasutársaságnak ne engedjen részvények vagy kölcsön útján újabb tőkét felvehetni, míg az összes tőkét, melyre felhatalmazást nyertek, az illető vasuti munkákra egészen föl nem használják. A' hozzászólásokat indított javaslat további tárgyalására nyolc napra halasztotta el. Horseman ur kérdé: vajjon a' kormány szándékozik-e diplomatiailag összekötését a' római udvarral visszaállítani, mi szerfölött kívánatos lenne, főleg a' pápai politikában történt üdvös változás miatt, mellynél fogvást a' mostani pápa az egyházi státusok viszonyait inkább statustani mint valási szempontokból tekinti 's e' miatt nem rég egy török udvarikövetet is barátságtelesen fogadott. — Russell lord az válaszóla, mikép annak, mi a' mostani pápa szabadelvű politikájáról mondatik, nagyon örvend's reméli egyszermind, hogy IXd. Pius formaszereu diplom. összekötést kíván Anglia és a' római státusok közt. „Nagy örömmel kísérem, ugymond, lépteit a' mostani pápának (letszós-nyilvánítások a' ház mindkét oldaláról) 's hiszem, az hatalmasan fogja egész Olaszország szerencsétjét előmozdítani. Nem késem kimondani, hogy e' formaszereu összekötés helyreállítása kívánatos (halljuk!) azonban itt bonyolult jogi és politikai kérdés forog szőnyegen. Mikép az illető törvény most szerkesztve van, ártalmas lenne ő felségének tüstint követ-küldést ajánlani a' római udvarhoz. Most azonban az ülések végén késő valamely rendszabályt egy illető fontos tárgyban előterjeszteni. Később, reméllem, meg fogjuk e' törvényhozatali kérdést vitatni 's mint mondom, én kívánatosnak tartom a' két udvar közti diplom. összekötést.“ (Halljuk, halljuk!)

Sir C. Napier, a' kék lobogós ellenadmirál, külön parancsnokságra szemeltetett ki a' földközítengeren. A' 120 álgys Vincent hajó fődözetén tüzvén föl lobogóját, tüstint Lissabonba vitorláz. Naszádjához két más szintannyi álgys sorhajó esatlakozandik nem sokára; mivel a' kormány földközítengeri hajóhadát szaporítani szándékozik. Parker admirál e' mellett megtartja állomását a' Tajón.

Caxton Vilmosnak, ki a' nyomtatási művészetet hozta be Angliába (1474ben nyomtatá az első könyvet: a' szim-művészetéről, melyet csakhamar 55 más követett) emléket fognak emelni, és pedig egy kutalakat, magasra nyuló obeliszkkal vagy góth-forma toronnyal fölülte, mellyen este világ fog égni, úgy hogy élő víz és égő világ jelképezze a' nyomdászat áldását. Ezen emlék az új Victoria-uteza végére tervezetik, szemközt a' westministerlakkal, hol egykor az alamizsnaház állt, mellyben Caxton sajtóját felállította. Még csak a' parlament megegyezése hiányzik, mellysem-

mi esetre sem maradand el. Szerencsés Anglia, többnyire csak követésre méltó vagy te minden intézkedésben!

O' Connell Dániel, Irland felszabadítója mozgalmának vezére, nines többé! Genuából érkezett tudósítások szerint a' „nagy igazgató,“ kinek testi ereje, Olaszországba lépte óta gyorsan hanyatlott, maj. 15kén a' fennevezett városban meghalálozott. Békét ohajt halmvainak az egész emberiség 's keresztly. Irland pedig örök gyászt öltend sirja fölött, mert elhunyt benne leghatalmasb támasza 's vigasztalója. „Szomornak lesznek a' te virányaid. Erin!“

FRANCZIAORSZÁG. Narvaez tábornok maj. 17kén nóstul Párizsba érkezett. A' király a' tuileriákba ment az új spanyol követ elfogadására. — Krisztina királynő maj. 16kán Toulonból, Panama' gőzfregát fődözetén Nápolyba utazott. Emitt kikötő városban mulatása alatt fényes tisztelegési jelekben részesült. Hajóra szállása az összes hatóságok és Joinville herceg jelenlétében történt, ki ennél fogva rövid kirándultából ismét visszatért. Henrik infans nojével tisztekedni kívánt a' volt kormányzó királynénál, de ez nem bocsátotta őket maga elibe.

Bu-Maza maj. 18kán Neuillyben a' királynál udvarlott. Ő felsége a' fiatal főnököt legszívesebben fogadta, 's megjegyzé többi közt: valamint Franciaország becsülni tudja azokat, kik az ellene küzdésben vitézséget mutatnak, úgy gondja lesz buzgón 's ernyedetlenül törekedni azon tekintély 's bizalom után, melyet eldicsvágya szükségessé tesz. Midőn a' főnök a' királynő, Orleans hgnó és a' párizsi grófnak bemutatták, arczán élénk kedélymozgalom kifejezése vala látható 's így szólt a' koronaörököshez: „ha Algírba jössz, reméllem, meg fogod engedni, előttem még egyszer megjelenem, 's ha az ég téged még magasra emelend mint most állasz, ne feledd el, hogy barátul jöttem a' francziákhoz.“ Miatán a' várat odahagyá, kísérelő Richard kapitányt kérte: mutassa meg neki a' szent Ferdinándkapolnát. Megpillantván azon képet, melly a' királyi családot Orleans herceg halálos ágya mellett előállítja, felkiáltott: „a' halál dicsőség, ha valakit így megsiratnak.“ Az estét Vincennesben tölté, hol Montpensier hg nagyszámu haditiszteket mindenféle rang 's fegyverfajból gyűjtött össze. Ezen gyülekezetet úgy látszik, erős benyomást okozott Bu-Mazára, ki valamint minden helyzetre tudott illo kifejezést találni, úgy azon kérdésre: vajjon és mikép tetszik ez neki, állítólag ezt válaszolá: „érzem, hogy testvéreim közepett vagyok. A' bátorság összefüzi a' vitézket.“ Körülvezettvén a' termekben, hol a' hercegek mindenféle finom 's becses drágaságai vannak, midőn egy ő lovagpáncélzatra figyelmezteté, udvarisággal a' mostani Franciaország katonái iránt felelé: „midőn a' harcok így vasba öltöztek, hasztalan igréke-

tek Afrikába hatni. Katonáitok, kik Algirt meghódították, nem szorultak páncélra, mert aczél szívök volt.“ Bu-Maza bízhatólag francia hadi szolgáltaiban álland.

Az udvar maj. 15én Neuilly nyári lakába költözött 's ott fog maradni egész augusztusig, midőn a' király a' tengeri fürdőt használandja Euben. — Legújabbban többrendű elfogatás történt Párizsban, mellyek állítólag valamely politikai czinkosságra vonatkoznak. Az elfogottak sorában egy veszélyes egyed, Considère is emlittetik. Lőporkészlet-elfogzásról 's egyéb fontos fölfedözésekről is szólnak.

Maj. 12 — 14kei napokban Lille város drágaság miatti nyugtalankodások színhelye volt. Egész csapatok, jobbadán nők, vonultak a' városon keresztül dalolva a' mar-seillaiset 's kiabálva: „munká! kenyeret!“ 's kevesebb mint két óra alatt valamennyi pékboltot kizsákmányoltak, ajtók 's ablakokat törtek 's a' kenyeret hurab-kiáltások közt osztogatták szét; néhány pék önként osztá ki sütemény-készletit. A' zaj közt némely különös, dőre kiáltásokat is lehetett hallani, például: „Le Lajos Fülöppe! Eljen Vd. Henrik! Eljen a' republica!“ Cambraiben is szintazon időben hasonló jelenetek történtek. Fekete zászlót hordoztak városzerte a' nyugtalankodók. Mind két városban a' nemzetország igen üdvös szolgálattal tón a' esend-helyreállítás körül 's a' sorkatonaság csak tartalékkal használtatott. A' fegyveres erő több sebesültet számlált, de nagy mérséklet mutatott. — Lilleben 30 személynél többet fogtak el.

Majus 7kén Bugeaud kormányzó Budziába utazott, a' kabylok elleni hadjáratot megkezdendő. Több rendű tetlegességekre kerülvén a' dolog a' francziák párthivei 's elleneik közt, ezen fejtelenség megszüntetésére intézi Bugeaud marsal a' hadjáratát.

POROSZORSZÁG. Az országgyűlési tárgyalások most már elismerésre méltó gyorsasággal jelennek meg a' statushirlapban. Intézkedést tettek ugyanis, hogy egy gyors-iró működik de csupán 10 percig egy folytában, mire a' termet odahagyja 's a' följegyzeteket tüstint két írnoknak tollra mondja. Ily módon a' gyorsírói tudósítás minden ülés után csakhamar bevégeztvén, a' litkárdában a' szónoklott tagok számára átnézésül letéteik. — Az egyesült curiak viharos ülést tartottak az országjövdelmi banktervezet fölött. A' hozzászólásokat gyakran zajos tetszés és nem tetszési nyilatkozatok szakították félbe. A' tartományi érdekek hatalmasan küzdtek az országos közérdek ellen.

GÖRÖGORSZÁG. A' görög kormány portávai ismeretes villongásában Ausztriát kérte meg közbejárás végett. Így szól röviden a' hír, mellyet az augsb. Allg. Ztung maj. 23kai számában közöl, mellynek valóságát azonban a' közelebbi tudósításoktól várjuk.

43ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Dunagőzhajózás a' lóversenyhez.

Közkívánatnak hódolni akaró alulirt hivatal azon napokra, mellyeken a' lóverseny tartatni fog, nevezetesen:

Jun. 2dik, 6dik, és 9dik napjain

délutáni 2órától egész esti 6óráig minden félórán egyegy gőzöst fog a' lóversenyterhez legközelebb eső állomásig, a' es. kir. szénraktáron fölül eső pontig indítani, honnét a' versenyter távolsága igen csekély.

A' visszaindulás verseny bevégezte után kezdődik 's három egymásután indulandó gőzön teljesítették a' kirándultak visszazsállítására.

Az oda- és visszamenetért egy hely ára 40 pengő krajczárra határozottat.

A' csupán oda- vagy csupán visszamenetre külön jegyek nem fognak adatni. Ennél fogva kéretnek a' t. ez. kirándulandók, hogy az oda menetre és visszajövetre kívánatos jegyeket a' gőzösök alsóki-kötési két kiadó helyein váltsák, honnét az indulás is történnedik, minthogy csak ilyen helyjegyekkel ellátott utazók bocsáthatatnak a' gőzökre, 's a' visszaindulásnál állaljaban semmiféle jegyek nem fognak kiadatni.

Az előre nem látott netán közbejövendő akadályok esetében ezen gőzhajói kirándulás elmarad. Pesten majus 29kén 1847. A' dunagőzhajózó hivatal által. 1—3

Nyilatkozat. Helybeli és vidéki tisztelt üzletbarátinkat ezennel értesítjük arról, miszerint a' kifizetett számlákat és nyugtatványokat csak úgy ismrendjük el, ha azok címvezetőnk Schloss Lajos ur által sajátkezével vannak nyugtatványozva. — Pest, majusban 1847. Löwinger Ign. Ferencz özvegye és társa polg. nagykereskedők.

Figyelmeztetés. A' f. évi pesti lóverseny június 2ka-6ka- 's 9kére határozottatván, az említett napokon, mindenkor délutáni időben, következő összesen 12 díjak lesznek elnyerhetők u. m. „Széchenyi-díj“ „Festetics-Nákó-díj“ „Parasztok próba futása“ „Pestvárosi-díj“ „Egyesült-nemzeti-díj“ „Aszszonyások pályadíja“ „Paraszt verseny“ „Sándor-díj“ „Haza-díj“ „Batthyány-díj“ „Hunyady-díj“ „Eszterházy-díj“ 's „Ostor-díj“ — Minden futató tartozik pályára szánt lovat a' futás előtt 48 órával a' n. Casinóban levő ivre följegyztetni. A' napi versenyrendben föl nem jegyzett lovak az azon napi díjfutásban nem részesülhetnek. — Lővőerés: június 7dikén délelőt 10 órakor. 3—3

Dunagőzhajózási hirdetés.

Alulirt dunagőzhajózási hivatal a' társaság t. ez. részvényeseit felszólítni bátorodik, hogy a' folyó évi martius 31dikén tartott közgyűlés jegyzőkönyvét ezen hivataltól átvenni, vagy elvitetni sziveskedjenek. Kelt Pesten majus 22kén 1847.

A' dunagőzhajózási hivatal által. 2—3

Hirdetvény.

A' mármarosi k. kamarai igazgatóság részéről ezennel közhírré tétetik: hogy f. é. június 9kén (kilencedikén) a' rahói k. erdő és számtartói hivatalnál nyilvános árverés útján, titkos ajánlatok elfogadása mellett ujonan 1847. évi november 1től 3 évre bérbe fognak adatni:

a) A' boeskorahói vendégfogadó és a' contractióknál, Krassaplesán, Derleházon, Ivanczen és Bilinben tartandó korezmákkal a' bérlelő tulajdon italainak kíméresi jogával.

b) Az akna-rahói vendégfogadó a' korezmáltatási joggal Vótisban. Bógdányban és Hulyban.

Bérleni kívánók szükséges bánatpénzzel és elfogadható kötbérral valamint erkölcsiségükről 's eddigi életmódjukról szóló bizonyítványokkal ellátva a' kijelölt napra és helyre meghívotnak.

A' szerződési feltételek a' mármarosi k. kamarai igazgatóságnál és a' rahói erdő-és számvévi tisztségnél megtekinthetők. 2—3

Hirdetvény.

A' nagyméltóságum. kir. udv. kamara rendeléséből az ő-budai koronai uradalom részéről ezennel közhírré tétetik, hogy f. e. június 1ső napján Ó-Budán, június 2kán pe-

pid Budacsorsón fehér és veres uradalmi borok, edény nélkül kész pénzbeli fizetés mellett, a' szokott délelőtti órákban, nyilvános árverés útján el fognak adatni. — Venni kívánók tehát emellett meghívotnak. 2—3

Gabonaár váltógarasokban.

	Tisztább	Kétszeres	Rozs	Arpa	Zab	Kukorica
Pesten, maj. 25. (pesti m.)	460-520	—	370-400	300-310	130-140	320-330
Veszprém, „ 21. (pozs. m.)	250-270	235-250	220-230	165-180	85-90	180-190
Baja, „ 20. „	320-333	264-291	—	—	100	73-106
Győrött, „ 15. „	270	—	260	—	235	190-195
Mosonyban, „ 20. „	250-340	220-260	220-260	170-190	96-110	195-280
N.Szombatban, „ 18. „	265-320	—	—	250-380	190-220	102-104
Pozsonyban, „ 18. „	270-312	—	—	244-260	190-200	100-106
Miskolczon, „ 19. „	315-330	295-300	257-200	195-180	74	75, 200-205

Statuspapír-és részvény-árkelet. Bécs, maj. 22kén 1847.

bankrészvény	1594 fr.	pesti lánchid-részvény	100 fr. — frt.
1834ki 500 p.frtos kölesön	772 1/2 „	bécs-glognitzai vasut	400 fl. 100 fr. 130 „
1839ki 250 p.frt	299 3/8 „	pozsony-nagyszombati	100 fr. — „
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	64 „	középponti	(100 fr.) 9 3/8 „
Cs. kir. arany 4 fr. 36—38 kr.	—	duna-gőzhajózási	500 fr. — 630 „